

Sledi

Tačk pomagačk

Posebna izdaja ob 15. obletnici društva

Številka 15, avgust 2022

ISSN 1855-6167

Glavni urednik: Gregor Geč

Odgovorna urednica: Slavica Mrkun

Uredniški odbor: Slavica Mrkun, Gregor Geč, Branka Hobič, Silva Ferletič, Maša Ražman Knap, Mojca Trampuš, Matjaž Reisner

Lektor: Vito Poredoš

Oblikovalka: Tisa Praprotnik

Fotografije: Maja Lesar (ML Photography), Tanja Ristić, Blaž Košak – Blayo, Jernej Vraničar, arhiv društva

Tisk: Tiskarna Present

Naklada: 850 izvodov

OSNOVNI PODATKI DRUŠTVA

Društvo je vpisano v PRS, dne 6. 8. 2007, pod št.: 317-102-03-8770/2007.

ID društva: 2198754

Davčna številka: 82939896, nismo davčni zavezanci.

IBAN: SI56 0202 7025 6690 427

Sedež društva: Ulica Gledališča BTC 6, Ljubljana

STATUS

Humanitarna organizacija, odločba R Slovenije Ministrstva za zdravje, št.: 093-63/2008-7, z dne 12. 8. 2009, oznaka razvida HO pri MZ: HO-SD 052.

Društvo, ki deluje v javnem interesu na področju zdravstvenega varstva, ugotovljena odločba R Slovenije Ministrstva za zdravje, št.: 093-37/2005, z dne 2. 6. 2015.

Kazalo

5	Praznovanju na pot Gregor Geč	47	Knjižna polica za male bralce
6	Ključ, ki bo pustil vrata odprta ali pa jih bo zaklenil, je v medsebojnem razumevanju in spoštovanju Gregor Geč	48	Odgovorna izbira pasjega prijatelja (STRIP) Tanja Knap in Maša Ražman Knap
12	Prostovoljstvo – priložnost za osebno rast Lili Mozetič	50	Knjižna polica za odrasle bralce
16	Prejemniki nazivov častni in zaslužni član, priznanj in zahval	52	Seveda, zelo rada imam kužke! Mojca Trampuš
24	Pismo Otto Blumer	58	Tačke pomagačke pogumne in vztrajne v letu 2021 Slavica Mrkun
29	Strah pred psi Maja Vidačič in Tinkara Prosenc	63	Gorenjska podružnica Tačk pomagačk Darja Jagodic
39	Tačke povezujejo Anija Skrt	66	V spomin
		74	Veterinarske ambulante in centri
		75	Zahvale

Praznovanju na pot

Gregor Geč, glavni urednik

Spoštovani, pred vami je nova številka revije Sledi, ki je večinoma posvečena naši 15. obletnici delovanja. Ponosni smo, da vztrajamo že tako dolgo, da rastemo in da predvsem razveseljujemo številne uporabnike širom Slovenije, kar je tudi naše glavno poslanstvo. Naše delovanje je toliko bolj dobrodošlo in pomembno, saj živimo v času, ki ni enostaven. Soočamo se z izzivi današnjega časa, kot so virus, vojna, naravne katastrofe, ki jih vsak po svoje sprejemamo in doživljamo. V veliko oporo ter spodbudo so nam naši psi, brez katerih si ne znamo predstavljati življenja. Pa naj bodo delovni, spremljevalci ali samo »kavč prijatelji«. Še več. Tako terapevtski kot drugi delovni psi se v ekstremnih situacijah izkažejo kot plemeniti rešitelji, za kar smo jim neizmerno hvaležni.

Po drugi strani pa v relativno sproščenih razmerah kot človeštvo nanje velikokrat pozabimo. Na pse, mačke, ptice ... skratka na vsa živa bitja, ki sobivajo z nami. Še vedno se dogaja, da je veliko živali zapuščenih, zavrženih, pozabljenih. Če že imajo to srečo, da najdejo svoj dom pod streho človeka, pa ne smejo z njim na plažo, v trgovino, kavarno ... Živalim se postavlja vedno več

omejitev in prepovedi – njim, ki so še včeraj reševali in iskali pogrešane. Ko izbruhnejo naravne katastrofe, pa se še vedno prevečkrat zgodi, da človeštvo najprej rešuje materialne dobrine, medtem ko na živa bitja enostavno pozabi. Licemerstvo brez primer! Zagotovo je vse v podrobnostih, ampak ali bomo kot človeštvo že enkrat doumeli, da se od naših štirinožnih prijateljev lahko ogromno naučimo? In ali bomo znali naučeno tudi živeti in se po njem ravnati?

V tem pogledu je zato naše delovanje še toliko vrednejše. Zato ponosno praznujemo svoj rojstni dan, saj smo se v teh petnajstih letih številčno okrepili, postali še bolj prepoznavni, medtem ko svoje poslanstvo še naprej jemljemo zelo resno. Skrbimo za pravilno vzgojo otrok v odnosu do psa in vseh živih bitij ter jih uvajamo v pasji in širši živalski svet. Skupaj se učimo odgovornosti in empatije do živih bitij, kar se nam tudi obrestuje. Hkrati pa opravljamo naše poslanstvo po številnih ustanovah, kjer smo zmeraj dobrodošli in lepo sprejeti. Vedno več jih je, ki nas poznajo in ki bi nas želeli spoznati. Brez skromnosti lahko rečemo, da puščamo plemenite SLEDI, že petnajst let. Srečno, Tačke, tudi v prihodnje!

Ključ, ki bo pustil vrata odprta ali pa jih bo zaklenil, je v medsebojnem razumevanju in spoštovanju

Intervju s predsednico Društva Tačke pomagačke Slavico Mrkun

Gregor Geč

Voditi številčno prostovoljno društvo, kot so Tačke pomagačke, ni mačji kaj šele pasji kašelj. Društvo šteje že skoraj sto članov in članic, ki jih vedno spremljajo tudi štiri-nožni kosmatinci, zaradi katerih Tačke sploh obstajamo in uspešno delujemo. Ključ uspešnega delovanja se zagotovo skriva v njegovem vodenju. Slavica Mrkun krmari to barko že četrti mandat, vendar je bila že poprej aktivna članica strokovnega odbora. Desetletje vodenja prinaša mnoge izzive, a hkrati tudi zadoščenje. Resno, pozorno do vseh, transparentno, empatično, kolegialno, z veliko mero potrpežljivosti in razumevanja – tako sva se lotila tudi pričujočega zapisa, ki osvetljuje veličino in brezpogojno požrtvovalnost, zaradi katere lahko društvo uspešno obstaja že petnajst let.

Pa začniva pri koncu. Tvoj četrti mandat predsednice društva se počasi izteka. Društvo vodiš že osmo leto, pod tvojim vodstvom se je razširilo, postalo še prepoznavnejše, nenehno prihajajo prošnje za sodelovanje. Lahko bi rekla, da s ponosom gledaš na Tačke. Katere dosežke bi izpostavila znotraj društva in širše? Seveda v času tvojih mandatov.

S: Šla bom še nekoliko nazaj. V društvo sem kot pripravniški par s svojo psičko Divo vstopila v začetku februarja 2013. Samo mesec kasneje sem bila na občnem zboru izvoljena za namestnico predsednika društva, kmalu zatem pa še za predsednico strokovnega odbora. V društvu nas je bilo tedaj skupaj s pripravniki nekaj manj kot 20. Kot predsednica strokovnega odbora sem ocenila, da je ena izmed prioritetenih nalog, ki jih moramo urediti, priprava pravilnika o delu pripravnikov. Temu so sledili še poslovnik o delu občnega zbora in strokovnega odbora ter poslovnik o celostni grafični

podobi društva. Smisel priprave in sprejem teh aktov sem videla predvsem v tem, da vsem članom zagotovimo enotne pogoje in obveznosti za delovanje, seveda s popolno zavezo, da vse predpisano brezpogojno velja za vse, ne glede na dolžino članstva ali status v društvu. V sprejemu aktov in ob njihovem doslednem spoštovanju sem videla tudi zagotovilo, da med člani ne bo prihajalo do nezadovoljstva zaradi morebitne neenakovredne obravnave. Moja ocena se je kmalu izkazala za pravilno.

Ob prevzemu prvega mandata predsednice društva, ki so mi ga člani soglasno zaupali marca 2015, sem se osredotočila na pridobivanje sponzorskih in donacijskih sredstev z željo, da imamo v društvu na voljo finančna sredstva za zagotavljanje osnovnih pogojev za delovanje društva kot organizacije in hkrati za zagotavljanje pogojev za nemoteno delo prostovoljcev – terapevtskih in pripravniških parov. Že v mojem prvem predsedniškem mandatu smo najeli ustrezen poslovni pros-

tor, katerega najemniki smo še dandanes, vsem vodnikom terapevtskih in pripravniških psov smo zagotovili opremo (majice, jakne, oprsnice za pse ...), vse skladno s celostno grafično podobo, ki je za Tačke prepoznavna kraljevske modre barve. Takoj sem se spopadla s postopki za pridobitev statusa pri Ministrstvu za zdravje, da smo društvo, ki dela v javnem interesu na področju zdravstvenega varstva. Nemudoma sem se lotila tudi naloge za prenovo spletne strani. Za slednje sem pridobila sponzorja podjetje Arctur iz Nove Gorice, ki nam je kot sponzor v tehnično oporo vsa leta. Spletna stran je pomembna za širšo javnost, izjemno pomembna pa je tudi za člane društva. Prek nje so člani preko posebnega okna z geslom obveščeni o vseh odločitvah organov društva, tu so jim vedno na voljo normativni akti, navodila, gradiva za izobraževanje, ki smo jih organizirali itd. V istem letu smo Tačke tudi prvič izdale letni koledar z našimi terapevtskimi psi. Fotografije so donacijski pri-

spevek različnih fotografov, ki so se prošnji vedno radodarno odzvali. Ob prevzemu funkcije predsednice je bila blagajna društva skoraj prazna. Vsakoletna donacija fundacije Thoolen Foundation Vaduz, za katero je vedno znova zaslužna predvsem Branka Hobič, žal za cilje, ki sem jih želela uresničiti, ni zadoščala. Poleg tega pa sem želela, da ima društvo ob vsakem koncu poslovnega leta v rezervi najmanj toliko sredstev, da bodo neodvisna od zunanjih dejavnikov in bodo omogočala nemoteno delovanje za še vsaj tri nadaljnja leta. Predlog je skozi vsa leta podpiral tudi izvršni odbor, pa tudi člani na letnem občnem zboru. Še leta 2015 smo bili društvo z majhnim številom članov (20), dandanes pa nas je 90 terapevtskih in pripravniških parov. Številka je izjemna, kljub temu da vsako leta zgubimo od sedem do deset parov: bodisi zaradi starosti ali celo prezgodnje smrti psov bodisi zaradi spremenjenih življenjskih okoliščin vodnikov. To pomeni, da je naš prirastek vsako

leto zares visok, sicer bi število le ohranjali, ne pa povečevali. Že nekaj let smo Tačke pomagачke največje tovrstno društvo v naši državi.

V mojih skoraj štirih mandatih kot predsednice smo organi društva zelo dobro sodelovali, se o posamičnih odločitvah in tudi ovirah pogovarjali osebno na sestankih, veliko pa tudi prek elektronskih komunikacij. Naši odzivi so bili vedno hitri, učinkoviti in razumljivi. V minulih slabih osmih letih se je nabralo veliko stvari, ki so vsaka po svoje pripomogle k izboljševanju pozitivnega vzdušja v društvu in splošnega zadovoljstva. Seveda bi bilo domišljavo pričakovati, da so bili vsi člani vedno z vsem zadovoljni. V tako številčni organizaciji je to skoraj nemogoče, lahko pa trdim, da je bila in je zadovoljna znatna večina.

Vse navedeno je terjalo veliko naporov, ne le mojih, temveč vseh članov organov društva in še mnogih drugih. Vsakemu posebej sem neizmerno hvaležna. Na naših srečanjih sem vedno poudarjala, da

posameznik v tako velikem društvu ne zmore sam, lahko pa zmoremo skupaj. Naši rezultati to tudi potrjujejo.

Navedla sem le nekaj pomembnejših nalog, ki so bile s skupnimi močmi udejanjene. Veliko je bilo še drugih. Prav vse predstavljajo pomembne temelje za prihodnje delovanje društva. Ob zaključku četrtega mandata ga bom s ponosom – kot organizacijsko urejeno in finančno stabilno društvo – predala v vodenje nasledniku/ci.

Katere lastnosti mora po tvojem mnenju imeti dober vodja tako velikega društva, ki je po vrhu vsega še prostovoljno?

Dober vodja mora imeti čustveno in umsko inteligenco, sposobnost ohranjati optimizem in vztrajnost, sposobnost motiviranja, pripravljenost prevzeti odgovornost (tudi osebno), znanje, znati poslušati, opazovati in timsko sodelovati, biti odločen in korekten, odprt za ideje in spremem-

be, delavnost, smisel za organizacijo in še kaj bi se našlo. Brez navedenega ne gre tudi pri vodenju našega društva, katerega članstvo je razpršeno skoraj po vsej Sloveniji. To pa ne sme biti izgovor, zaradi katerega bi se kdor koli čutil zapostavljenega ali pozabljenega. Vodenje prostovoljskega društva zahteva veliko energije, ki se jo usmerja v pridobivanje čim širšega kroga članov, ki so pri posamičnih nalogah, projektih in akcijah pripravljeni brezplačno priskočiti na pomoč. Ker so člani prostovoljci, predsednik ali kdo drug v društvu nima vzvoda, s katerim bi lahko kogar koli zadolžil za izvedbo naloge, to je mogoče le v organizacijah, v katerih se opravlja delo za plačilo. Z velikim zadovoljstvom lahko povem, da v vseh letih vodenja društva s pridobivanjem 'sodelavcev', ki bi za društvo opravili nalogo ali mu kakor koli pomagali, ni bilo niti najmanjših težav. Prav vsak član, ki je bil naprošen, se je z veseljem odzval, pa naj bo to npr. za predavanje, pripravo strokovnih člankov, priročnikov, revije, gradiv, tehnično pomoč, sodelovanje v organih društva, prevzem funkcij, vodenje in tehnično izvedbo izobraževanj, prevozov itd. Odzivnost članov mi je bila vedno v spodbudo, da sem tudi sama dala vse od sebe, vse, kar znam in kolikor zmorem. Samoumevno je, da mora predsednik društva bedeti nad vsem, imeti dober pregled in skrb nad organizacijskim in finančnim delovanjem, da mora pomagati in sodelovati pri razčiščevanju morebitnih težav, vedno biti na voljo kateremu koli članu, poznati prav vsakega člana itd. Funkcija predsednika je izjemno delovna in odgovorna funkcija. Kdor jo jemlje kot častno, živi v veliki zmoti oz. nevednosti.

Kaj je zate prostovoljstvo? Koliko časa, energije in volje zahteva vodenje društva Tačke pomagачke?

Zakonu o prostovoljstvu (Zprost) opredeljuje prostovoljstvo kot družbeno koristno brezplačno aktivnost posameznikov, ki s svojim delom, znanjem in izkušnjami prispevamo k izboljšanju kakovosti življenja posameznikov in družbenih skupin ter k razvoju solidarne, humane in enakopravne družbe. Prostovoljsko delo opravljamo posamezniki po svoji svobodni volji, brez pričakovanja plačila ali

neposrednih ali posrednih materialnih koristi zase, v dobro drugih ali v splošno korist. Menim, da je opredelitev zelo temeljita in je k njej težko še kar koli dodati. Morda bi rekla le še to, da se za prostovoljstvo odločamo posamezniki, ki nam je mar za druge. Prostovoljci želimo krepiti in spodbujati vrednote solidarnosti, pomagati osebam, ki so v stiski, prispevati želimo k boljši kakovosti življenja posameznikov ali skupin. Prostovoljci opravljamo različna dela, prav vsako šteje. Izpostavila pa bom prostovoljne gasilce, ki pogosto opravljajo delo v nečloveških razmerah. Res so izjemni, vredni najglobljega spoštovanja.

Vodenje Društva Tačke pomagачke glede na številčnost članov in glede na široko vpetost v ustanove terja veliko časa in energije. O porabljenih urah v vseh letih raje ne govorim, lahko pa rečem, da se številka giblje okoli več tisoč. Vodenje je bilo še posebej zahtevno in časovno obremenjujoče v prvih treh mandatih, četrtega je zaznamovala korona in je bilo dela nekoliko manj. Velikokrat mi ni bilo lahko, kajti to je bil tudi čas, ki ga je zaznamovala huda moževa bolezen, ki je pred dobrim letom zmagala v njegovi bitki za življenje.

Ne glede na vse, kar se je dogajalo v teh letih in kar jih je tako ali drugače zaznamovalo, pa sem zmogla biti kos vsem domačim in društvenim obveznostim zgolj zato, ker sem delala s srcem in ker imam do obveznosti profesionalen odnos.

Voditi tako veliko društvo je ogromna odgovornost. Kaj pa na drugi strani, kateri dogodki so ti prinesli osebno zadoščenje, nekaj, na kar si lahko ponosna?

Vsekakor mi je v ponos dejstvo, da smo Tačke pomagачke skozi leta svojega vestnega delovanja postale dobro prepoznane v laični in strokovni javnosti. K temu so nedvomno pripomogli tudi številni novinarski zapisi v različnih pisnih in elektronskih medijih. Da smo zelo zaželen partner, se je še zlasti izkazalo v zadnjih dveh letih, ki jih je zaznamovala epidemija koronavirusa in posledično zaradi zaježitve širjenja virusa, prepoved vstopa v ustanove, v katerih smo bili redno prisotni. Od vsepovsod smo prejeli informacije, da nas pogrešajo in da komaj čakajo našo vrnitev. To se je po sprostitvi ukre-

pov tudi potrdilo, saj smo znova prisotni povsod, kjer smo delali pred epidemijo, še več, pogosto nas vabijo medse iz ustanov, s katerimi do sedaj še nismo sodelovali.

V ponos mi je, da smo iz leta v leto povečevali število članov, navkljub številnim izgubam terapevtskih parov. V veliko zadovoljstvo mi je, da med člani prevladuje pozitivno vzdušje, da se veselijo osebnih srečanj in da so se med mnogimi spletli zares kolegialni in celo prijateljski odnosi.

Vsekakor ne morem zaobiti nominacije za Ono desetletja, za katero sem bila nominirana leta 2020. Vedeti je treba, da je predloge skozi vse leto 2020 povsem samostojno nabirala štiričlanska strokovna komisija revije Ona, torej ni bilo zunanjih predlagateljev, v čemer je še posebna veličina nominacije. Le-to sem sprejela kot nominacijo ustanoviteljev Društva Tačke pomagačke, vseh nekdanjih in sedanjih terapevtskih parov, sponzorjev, donatorjev in vseh, ki so društvu v vseh letih na kakršen koli način pomagali, moje družine, za katero mi je marsikdaj zaradi dela pri Tačkah primanjkovalo časa, in seveda moje ljubljene Dive, saj če ona ne bi prišla v moje življenje, potem tudi moje nominacije ne bi bilo. Z globoko hvaležnostjo sem torej nominacijo sprejela v imenu vseh in jo še vedno razumem kot izjemno priznanje za delo, ki ga opravljamo Tačke pomagačke.

Kakšen je po tvojem mnenju idealen TP? Vprašanje velja tako za vodnika kot psa.

Namesto idealnega bom raje uporabila besedo dober terapevtski par. Vsekakor je to par, pri katerem je zaznati dobro medsebojno povezanost, razumevanje in spoštovanje drug drugega. Samoumevno je, da vodnik in pes lahko postaneta terapevtski par šele po usvojitvi potrebnih znanj in veščin, ki jih oba pridobivata skozi proces šolanja in praktičnega usposabljanja.

Delo z ljudmi ali delo z živalmi? Kaj je lažje?

Na to vprašanje ni enoznačnega odgovora. Sama rada delam z ljudmi in z živalmi. Za delo z enimi ali drugimi je potrebna potrpežljivost, razumevanje, odločnost, empatija, sprejemanje različnosti in razumevanje vsega, kar iz različnosti izhaja: vztraj-

nost, znanje, korektnost ... Ljudi pri delu poleg znanja vodita še razum in čustva. Prav slednje zna biti marsikdaj težava. Hitro se lahko zgodi, da postanemo nekemu bolj naklonjeni ali celo nevoščljivi in privoščljivi, po nepotrebnem zamerljivi in podobno, marsikdaj celo nerazumljeni. Zato bom rekla, da je delo z živalmi lažje in manj zapleteno.

Ne moreva mimo psov, ki so naši glavni in nepogrešljivi člani društva. Ocenjuješ, da družba pravilno sprejema pse kot sopotnike v življenju? Kje smo na tej poti, da bi bolje razumeli pse? Kje vidiš možnosti izboljšave, tako na splošno pri vseh psih kot tudi pri naših terapevtskih, mogoče v prihodnosti priznanih kot delovnih?

Odnos do psov se tudi v naši državi iz leta v leto izboljšuje. Deloma k temu pripomore zakonodaja, še bolj pa osveščenost ljudi, ki se odločijo za psa kot sopotnika skozi vsaj del življenja. K osveščenosti zagotovo pripomoremo tudi Tačke pomagačke, ki ob različnih priložnostih pojasnujemo nujnost odgovornega in ljubečega ravnanja, poleg nas pa tudi nam sorodna in druga društva. Vsekakor imajo veliko vlogo pri ozaveščanju o odgovornem ravnanju in skrbi za domače živali tudi mediji. Več kot bomo v javnosti govorili, da je pes čuteče živo bitje, večja bo širša ozaveščenost.

Terapevtski psi vsekakor sodijo med delovne pse. To zakonsko še ni urejeno, kajti na nacionalni ravni so v verifikaciji standardi o terapevtskih psih, ki smo jih pripravljali skupaj z Zavodom PET in Društvom Ambasadorji nasmeha, po njihovi potrditvi na Slovenskem inštitutu za standardizacijo pa bodo dani pogoji za zakonsko urejanje. Seveda bo pri slednjem imela ključno besedo Vlada RS in pristojno ministrstvo.

Ostajaš Tačka oz. kot pravimo: »Enkrat Tačka, vedno Tačka«. Kaj boš počela? Kakšno popotnico voščiš društvu?

Vsekakor bom tudi po izteku mandata ostala članica društva, čeprav bova z Divo kot terapevtski par prenehali z delom. Divo je marca letos namreč dopolnila 12 let. Opažam, da se ji leta poznajo. Hitreje se utruji, vse bolj jo moti hrup, potrebuje

več počitka in podobno. Po skoraj desetih letih aktivnega dela si na stara leta zasluži mirno okolje in možnost počivanja. Pred epidemijo sva skoraj vsako leto opravili okoli sto prostovoljskih ur v različnih ustanovah. Kaj bom počela po izteku funkcije predsednice društva in hkrati tudi s prenehanjem dela kot vodnica terapevtske psičke, ta hip ne vem odgovoriti. Pravijo, da ti pridejo naproti stvari tedaj, ko jih potrebuješ. Zato se bom prepustila času in vsemu, kar mi bo le-ta prinesel.

Društvu iskreno želim uspešno delo, strokovno nadgradnjo opravljanja terapij s pomočjo psov, permanentno povečevanje števila terapevtskih parov, finančno stabilnost, medsebojno razumevanje in spoštovanje.

15 let je zavidanja vredna obletnica, še posebej za prostovoljno društvo. Kaj je po tvojem ključ, da se društvo obdrži in razvija še naprej?

Ključ, ki bo pustil vrata odprta ali pa jih bo zaklenil, je v medsebojnem razumevanju in spoštova-

nju ter v zavedanju, da ima vsak član enake dolžnosti in enake pravice, kar sem deloma omenila že v prejšnjem odgovoru. Sliši se zelo enostavno, preprosto ... Vendar pa je to v organizaciji, kot je Društvo Tačke pomagačke, v katerem imamo članstvo, ki je različnih starosti, izobrazb, vzgoje, okolja, iz katerega izhaja, pričakovani, tudi egov, izoblikovanih osebnosti in še kaj bi se dalo naštet, najtežja in najzahtevnejša naloga. Tega se moramo najbolj zavedati organi društva. Pomembna je korektna komunikacija, pa naj si bo ta osebna ali pisna. Beseda ima moč, pa naj si bo v dobrem ali v slabem. Ko jo izgovorimo, je slišana, ostaja v našem spominu. Hegel pravi, da je izgovorjena beseda materialni dokaz, da je naša misel obstajala. Z mislijo oz. posledično z besedo pa gradimo ali pa rušimo.

Čestitka

Ob 15. obletnici delovanja Slovenskega društva za terapijo s pomočjo psov Tačke pomagačke iskreno čestitam vsem sedanjim in nekdanjim članom in članicam društva.

Ob tej priložnosti izrekam posebno zahvalo soustanoviteljici društva in častni članici Branki Hobič in vsem ostalim soustanoviteljem. Iskrena hvala članom, ki so ob ustanovitvi društva orali ledino uvažanja terapij s pomočjo psov v ustanove. To področje je bilo pred 15 leti v slovenski javnosti skoraj popolna neznanka. Zato so bili začetki težavni, zahtevni ... Terjali so veliko vaše volje in vztrajnosti. Vam gre zahvala, da dandanes lahko nadaljujemo in nadgrajujemo terapije s pomočjo psov. Zahvala gre tudi vsem, ki nas kot nekdanje Tačke pomagačke opazujete med zvezdami. Prepričana sem, da ste ponosni na nas.

Iskrena hvala vsem kosmatincem, brez katerih ne bi bilo Tačk pomagačk, tudi vam, ki ste odšli onkraj mavrice. Upam, da vam je zaradi vaše plemenitosti, ki ste jo delili z nami na Zemlji, za mavrico še lepše.

Delo društva, terapevtskih in pripravniških parov ste od vsega začetka podpirali številni donatorji in sponzorji, v mislih imam tudi vas, ki ste nam pomagali s svojim delom ali kako drugače. Če smo Tačke pomagačke darovale svoj prosti čas, pa ste vi tisti, ki ste nam skozi vsa leta omogočali, da smo ga lahko plemenito izrabili. Brez vas ne bi zmogli. Hvala vam v našem imenu in v imenu vseh uporabnikov naših storitev, ki ste jim posredno prek nas omogočali in jim še vedno omogočate lepše življenje.

Slavica Mrkun, predsednica društva

Prostovoljstvo - priložnost za osebnostno rast

»Kdor hoče videti, mora gledati s srcem.« (A. de Saint-Exupéry: Mali princ)

Lili Mozetič

Sprostovoljnim delom sem se včasih ukvarjala le občasno, ker mi obveznosti niso dopuščale kaj več. Služba v privatnem sektorju je bila zahtevna. Pogosto se je zavlekla pozno v popoldanski čas in v marsikatero soboto. Hčerki sta bili majhni, mož pa zaradi hude oblike kronične bolezni ni mogel veliko sodelovati pri družinskih obveznostih.

Moja intenzivnejša pot v prostovoljstvu se je pričela pred približno desetimi leti, ko sem ostala brez službe. Zavedala sem se, da moram ostati aktivna, ohranjati dobro psihično kondicijo in plesti široko socialno mrežo. Poleg tega sem čutila, da je končno prišel čas, ko imam možnost narediti kaj dobrega za ljudi, ki potrebujejo pomoč.

Najprej sem sodelovala pri učni pomoči otrokom in pomoči brezdomcem. Imeli smo tudi kužka, ki je bil ljubljene član družine, nismo pa z njim obiskovali pasjih šol. Ko je pred desetimi leti zaradi bolezni in starosti odšel za mavrico, sem si tako zelo želela novega, da je že čez nekaj mesecev prišla v našo družino Fia. Vpisala sem jo v pasjo malo šolo, potem pa sva se šolali naprej do izpita B-Bh. Medtem sem slišala za Tačke pomagačke in pomislila sem, da bi se jim s Fio pridružili. Želela sem si, da bi moj kuža razveseljeval še koga in terapija s psom se mi je zdela idealna priložnost. Še nekaj me je pritegnilo v prostovoljstvo s psom – ker sem po naravi taka, da bolj

težko vzpostavim prvi stik z ljudmi, mi je s psom ob sebi veliko lažje. Takoj najdemo temo za pogovor. Z veseljem sem se udeleževala izobraževanj pri Tačkah in opravljala pripravništvo. Z obiskovanjem različnih ustanov in spoznavanjem njihovih uporabnikov so se mi odpirali novi svetovi. S starejšimi ljudmi sem imela pred tem že veliko stika, z osebami s posebnimi potrebami pa se še nisem srečala od blizu. Zelo živo mi je ostalo v spominu, s kakšnim strahom sem šla prvič v šolo za otroke s posebnimi potrebami. Ja, prvič sem šla s strahom, drugič in na vse naslednje obiske pa z velikim navdušenjem. Prevzelo me je, kako so ti otroci nenarejeni in iskreni. Prav tako je v varstveno delovnih centrih. Fia očitno tudi zelo dobro čuti pristnost teh ljudi. Veliko primerov se mi vtisne v srce. Nikoli ne bom pozabila avtističnega dečka, ki sem ga spoznala kot zelo problematičnega, nemirnega, kar malo nasilnega do drugih v skupini. Ko je prišel na terapijo s kužkom, sem se, priznam, kar malo bala. Fant pa je popolnoma umirjen in toliko časa ter tako nežno božal Fio, česar nisem doživela še pri nobenem otroku. Takšnega uspeha brez Fie ne bi bilo. Prisotnost psa je za uporabnike velika motivacija. Lepe so denimo izkušnje iz doma upokojujencev, ko se demenčna oseba spomni, da je ta kužek že bil pri njej, ob čemer se seveda ne spomni mene in tudi večine drugih stvari ne. Ali pa tež-

ko pokreten stanovalec, ki nima ne moči ne volje do gibanja, a se vendarle potruji peljati psa na sprehod. Tu je še otrok, ki se psom boji in se po navadi drži v ozadju, ko pridemo na obisk, na koncu pa le pristopi in se spoprime z izzivom. Kužka tako poboža in je ves srečen in ponosen na svoj dosežek. Nazadnje pomislim še na dekle, ki pristopi k nama s Fio in me spomni – ker je tako zrasla, da je ne prepoznam takoj – da je včasih brala s Fio v knjižnici. Pes je neverjeten motivator in čeprav kot prostovoljca nastopava dva, je tukaj pravzaprav glavni pes. Uporabnik namreč gleda njega, si ga zapomni, na našo pobudo pa nato s pomočjo psa stori nekaj, česar sam od sebe ne bi zmožel.

Na vsakem obisku se zgodi nekaj, kar poboža moje srce. Zakaj sem tam? Zakaj delam ravno to, kar delam? Kaj mi pomeni prostovoljstvo? V čem je smisel prostovoljstva in kaj mi daje?

Veliko premišlujem o tem. Udeležila sem

se tudi kar nekaj predavanj in delavnic o prostovoljstvu. Seveda je najpomembnejši človek, ki mu pomagaš in njegove potrebe. Prostovoljka ne smem biti zato, da bi imela od tega kakšne koristi. Materialnih koristi, logično, ne smem, ne morem in tudi nočem imeti. Lahko pletem poznanstva, socialno mrežo, kar je lepo in koristno, ni pa cilj. Tudi to, da bi bila prepoznavna po delu na področju prostovoljstva in bi bila zato pomembnejša, ne sme biti moj cilj, niti moja želja.

Prostovoljci moramo v ospredje postaviti človeka. Pri prostovoljstvu nismo pomembni mi, naše sposobnosti, naši dosežki, kdo smo in ali zasedamo nek pomemben položaj. Ko pomagamo ljudem, naj nam ne bo pomembna niti zahvala niti hvaležnost. Če zahvale ne dobimo, ni pomembno. Zavedamo se, da pomagamo.

Mislilim pa, da je naše povračilo zelo veliko. Zadovoljstvo, hvaležnost, izrečena ali neizrečena pohvala, vsak najmanjši napredek,

ki ga uporabnik doseže tudi po zaslugi naju kot terapevtskega para.

Na nekem predavanju je bilo rečeno, naj pomagamo na podlagi nesebičnih namenov, ne pa zaradi lastnega zadovoljstva, ki ti ga prostovoljstvo lahko prinese. Osebno mislim, da najbolje delaš in najbolj pomagaš sočloveku na področjih, ki ti ležijo, za katera si nadarjen in imaš znanje. Ali je za našo osebno rast dobro delati tudi na področjih, kjer čutiš, da težko delaš in si jih prostovoljno ne bi ravno želel izbrati? Seveda po potrebi priskočiš na pomoč kjerkoli, če je le v tvoji moči. Pametno pa si je izbrati nekaj, kar delaš rad.

Prostovoljstvo nas uči tudi sodelovanja z drugimi prostovoljci. Pri našem delu ne sodelujem samo s psom in uporabniki. To je skupno delo vseh članov Društva Tačke pomagačke, kakor je skupno tudi upošte-

vanje pravil in navodil, povezovanje med člani, spoštovanje in upoštevanje drug drugega ne glede na status, dobra in spoštljiva komunikacija, stalno izobraževanje, pomoč drug drugemu in izmenjava izkušenj. Meni prostovoljstvo daje ogromno. Daje mi zadovoljstvo, zadoščenje, da sem koristna in mi pomaga pri osebni rasti. Zaposlena sem bila v komerciali. Tam je treba delati tako, da čim več prodaš, in sicer za čim višjo ceno in da premagaš oz. »zmelješ« konkurenco. Pri vsakem delu so zelo pomembni odnosi med ljudmi, tak način dela pa je velikokrat razčlovečen. V bistvu je to zelo nasprotno temu, kar delam v prostovoljstvu. Tukaj pa je v ospredju človek. Velikokrat je to človek, ki je odrinjen na rob družbe, ker ni mlad ali zdrav in ni produktiven. Pri stiku s takimi ljudmi se zaveš zelo tanke meje med stanjem danes,

ko si še kolikor toliko zdrav, pri močeh in neodvisen od pomoči drugih, ter med stanjem, ki te lahko doleti v starosti ali pa se ti lahko življenje nenadoma hitro obrne na glavo.

S Fio sva vključeni v terapevtsko delo že devet let. Srčno upam in si želim, da bova kljub njenim letom še nekaj časa delali kot terapevtski par, seveda kolikor nama bo zdravje dopuščalo. Zavedam se, da leta bežijo in da je treba stvari znati spuščati iz rok ter iti naprej. A srcu je včasih težko zapovedati, ko razum narekuje, da se je treba nečemu odpovedati. Mogoče bo treba poiskati nove oblike prostovoljstva.

Razne izkušnje pri prostovoljskem delu so dragocene tudi na drugih področjih dela. Terapevtsko delo s psom mi je veliko pomagalo, da znam pristopiti k uporabniku, naj bo to oseba s posebnimi potrebami ali starejši človek. Delovne in prostovoljske izkušnje se lepo prepletajo in mi pridejo prav pri vsakem delu, ki ga opravljam. Sodelujem tudi pri projektu za invalide. Zdaj me bo še nekaj let potrebovalo šest vnukov, ki imajo Fio zelo radi in so se že zelo dobro naučili, kako se ravna s kužkom.

Karkoli delamo, delajmo s srcem. Bodimo ljudje. Bodimo Človek in svet bo boljši.

Terapevtski psi v Obalnem domu upokoencev Koper

Mineva enajsto leto vključevanja terapevtskih parov v izvajanje terapije s pomočjo psa v naši ustanovi. V že obstoječe programe, ki jih izvajamo, nam terapevtski pari prinašajo novo vsebino, nov pogled in novo dimenzijo, obogatijo bivanje v domu ter prinašajo zunanje življenje, veselje in razvedrilo.

Meni kot delovni terapevtki pomeni prisotnost psa motivacijski element, da se aktivnosti izvajajo z določenimi cilji. Vanje moraš vložiti ogromen del sebe, znanja ter spretnosti usklajevanja znanja psa in vodnika ter hkrati analizirati potrebe, sposobnosti, primanjkljaje, želje in interese stanovalcev. Pri načrtovanju terapije s pomočjo psa tako upoštevam znanje in spretnosti psa, ki jih povežem z realnim in smiselnim ciljem, ki bi ga rada dosegla pri naših stanovalcih. Bodisi želim vzdrževati stanje oziroma doseči njegovo izboljšanje bodisi jih naučiti nekaj novega. Pri tem upoštevam različna področja (kognitivno, motorično, senzorno, socialno), kjer so vidni določeni primanjkljaji. Izberem pravi program, določim nalogo, ki jo z vodnikom uskladiva, in predvidim sposobnosti in spretnosti, ki so potrebne, da stanovalci izvedejo nalogo.

Prisotnost psa pa se poleg občutkov veselja in zadovoljstva, ki se uporabnikom izriše na obrazu in odraža v neverbalni govorici telesa, kaže v številnih pozitivnih učinkih, kjer je omogočeno sproščanje, zaželeno izražanje nežnosti in občutenje bližine oz. fizičnega kontakta.

Lahko smo ponosni na naše sodelovanje s Tačkami pomagačkami in hvaležni za pomoč, ki je prišla k nam s kužki in njihovimi vodniki. Kvaliteta tovrstnega sodelovanja se še najbolj kaže na obrazih zadovoljnih stanovalcev in v obogatenu življenju vseh, ki smo vpeti v domsko dogajanje.

Lili Slavec, diplomirana delovna terapevtka, Obalni dom upokoencev Koper

Prejemniki nazivov častni in zaslužni član, priznanj in zahval

Slovensko društvo za terapijo s pomočjo psov Tačke pomagačke je formalno 6. avgusta 2022 praznovalo 15. obletnico svojega uspešnega delovanja. Že od vsega začetka smo leto za letom s svojim strokovnim prostovoljskim delom tudi strokovni javnosti dokazovali, da imajo tovrstne terapije velik vpliv na izboljšanje zdravja, šolskega uspeha, dobrega počutja in uspešne rehabilitacije otrok, mladostnikov in starostnikov.

Za uspešno delovanje Društva Tačke pomagačke so zaslužni številni člani, zunanji sodelavci, sponzorji in donatorji. Zato sta se izvršni in strokovni odbor društva soglasno odločila, da društvo ob svečanem praznovanju obletnice v znak zahvale in spoštovanja do opravljenega dela ter pomoči podeli nazive častnih in zaslužnih članov, priznanja ter zahvale.

Častni člani

Slavica Mrkun

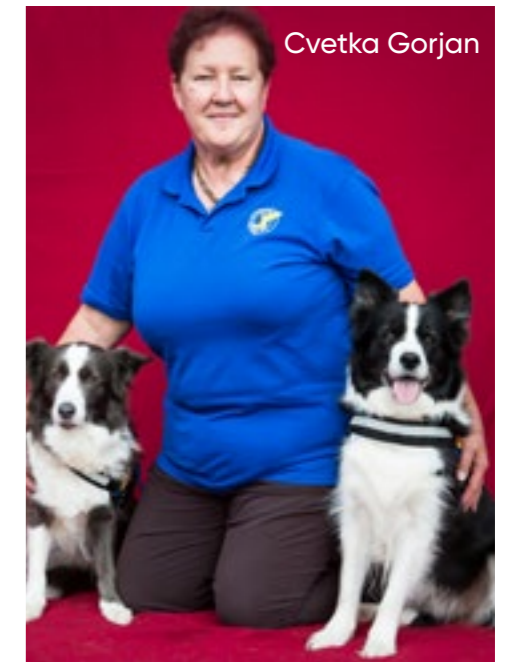
Slavica je skupaj s svojo psičko Divo postala članica v začetku leta 2013. Kot terapevtski par sta opravili na stotine prostovoljskih ur. Svoje dragoceno znanje je kot mentorica prenašala tudi na mlajše generacije. Že isto leto je bila imenovana za namestnico predsednika društva, predsednico strokovnega odbora in za glavno urednico revije Sledi. Zadnjih skoraj osem let je predsednica društva. Pod njenim vodstvom strokovnega odbora je društvo pridobilo več pomembnih normativnih aktov, kot dolgoletna predsednica društva pa ima izjemne zasluge za organizacijsko in finančno urejenost in stabilnost društva, za njegovo široko prepoznavnost, nenehno številčno rast članov društva, za pozitivno vzdušje med člani društva ... Skoraj vsa leta je tudi predavateljica na strokovnih izobraževanjih društva. V zadnjih letih kot odgovorna urednica tvorno sodeluje tudi pri pripravi revije Sledi.

Mojca Trampuš

Mojca je skupaj s svojo psičko Šapo v 11 letih članstva dala izjemen doprinos društvu kot dolgoletna članica strokovnega odbora. Poleg tega je avtorica priročnika Tačke v šoli – Terapevtski pes – učiteljev pomočnik in šolarjev sopotnik, ki je prvi tovrstni priročnik v slovenskem prostoru, izdan pri Zavodu RS za šolstvo, in avtorica priročnika Tačke na delu, izdanega v Društvu Tačke pomagačke. Je ustanoviteljica Mreže Šolski pes in avtorica številnih literarnih ter strokovnih prispevkov. Mojca in Šapa sta bili prvi terapevtski par v Sloveniji, ki sta dvakrat na teden prihajali v šolo k dijakom Srednje vzgojiteljske šole, gimnazije in umetniške gimnazije v Ljubljani pri urah matematike in nadgradili učni proces z moduloma Matematika za otroke ter Otrok in pes. Kot terapevtski par sta delali tudi v vrtcih, knjižnicah, javnih prireditvah ... Velikokrat je bila tudi predavateljica na društvenih strokovnih izobraževanjih.

Slavica Mrkun

Cvetka Gorjan

Ana Cukijati

Mojca Trampuš

Gregor Geč

Zaslužni člani in članice

Ana Cukijati

Ana je skupaj s svojo psičko Gaio začela prostovoljsko pot v našem društvu leta 2013. Njeno znanje je zelo široko, sega tudi na področje kinologije in dela terapevtskih psov. To se je še posebej izkazalo pri delu, ki ga je opravljala kot dolgoletna članica strokovnega odbora. Nekaj let je bila tudi članica uredniškega odbora in lektorica revije Sledi. Kot izkušena vodnica terapevtske psičke je bila mentorica mnogim pripravniškim parom. Svoje znanje je nesebično delila kot predavateljica na strokovnih izobraževanjih in kot soustvarjalka slovenskih standardov za terapevtske pse.

Cvetka Gorjan

Cvetka je s svojo psičko Varvi kot pripravniški par začela svojo pot pri Tačkah pomagačkah pred 12 leti. Bili sta med prvimi terapevtskimi pari na Goriškem, kjer je orala ledino dela s terapevtskimi psi v različnih ustanovah. Že več kot desetletje je predsednica novogoriške podružnice društva, poleg tega pa je bila več mandatorov tudi članica strokovnega odbora. Kot mentorica svoje znanje nesebično deli z začetniki – s pripravniškimi pari. Kot kinološka inštruktorica in sodnica vedno nesebično priskoči na pomoč vsem, ki si želijo pomoči pri vzgoji ali šolanju psov. Z njeno pomočjo se je dober glas o našem društvu in o terapevtskih psih širil še zlasti na goriškem območju.

Gregor Geč

Gregor se je skupaj s svojo psičko Divo v društvo vključil leta 2014. Zadnjih šest let mu je dajal izjemen doprinos kot predsednik strokovnega odbora. Pred sprejemom odločitev skrbno pretehta in razmisli o strokovnih dilemah in zadregah, s katerimi se srečujejo člani društva. Aktiven je

tudi kot mentor začetnikom – pripravniškim parom. Gregorjeva dobronamerna, po potrebi kritična misel, je izjemna pri nastajanju revije Sledi, katere glavni urednik je zadnjih pet let. Za društvo je nepogrešljiv povezovalac in voditelj društvenih strokovnih in družabnih srečanj. S svojim delom bistveno prispeva k prepoznavnosti in ugledu Društva Tačke pomagačke.

Silva Ferletič

Silva je s svojo Kubo že 12 let Tačka od glave do pete. V vsakem novem dvo- ali štirinožnem članu išče potencial. Je ustanoviteljica in vodja obalno-kraške podružnice, dolgoletna članica izvršnega in uredniškega odbora. Skozi njene mentoričine roke je šla znatna večina pripravniških parov, ki so se kalili v obalno-kraški podružnici. V vseh letih je znatno pripomogla k širjenju prepoznavnosti društva, vloge in pomena terapevtskih psov. Na izobraževanjih za nove terapevtske pare je velikokrat predavala in nesebično predajala svoje bogato znanje. Nikoli se ne zadovolji s povprečnim, vedno išče več.

Darja Jagodic

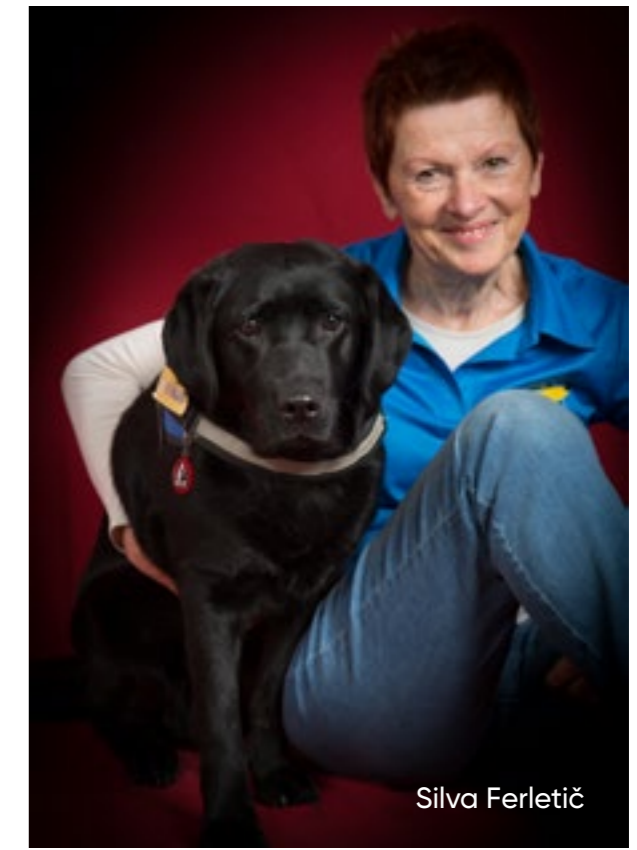
Darja je s svojo psičko Luno članica Društva Tačke pomagačke od leta 2011. Skupaj sta opravili na stotine prostovoljskih ur, namenjenih terapijam s pomočjo psov. Poleg tega je tudi dolgoletna vodja gorenjske podružnice in članica izvršnega odbora društva. Pri opravljanju svojega dela je izjemno vestna. Kot mentorica prenaša svoje zares bogato znanje in izkušnje na pripravniške pare. Odlikuje jo izjemna inovativnost pri izdelavi pripomočkov za delo s terapijami s pomočjo psov, ki jih je že večkrat predstavila tudi na strokovnih izobraževanjih društva.

Lea Miklobušec

Leini začetki pri Tačkah pomagačkah segajo v leto 2008. Kot kinološka inštruktorica

Darja Jagodic

Silva Ferletič

ca psov je s svojimi 16-letnimi izkušnjami s področja kinologije, športne kinologije, vzgoje, prevzgoje in socializacije psov ter kot odlična poznavalka dela terapevtskih psov za nas postala nepogrešljiva članica pri testiranju psov in njihove primernosti za terapevtsko delo. Tačke vemo, da nam je z nasveti vedno na voljo tako ob manjših problemih kakor tudi večjih težavah, ki jih imamo pri vzgoji in šolanju svojih kosmatincev. Lea je zakladnica kinološkega znanja, ki ga je nadgrajevala doma in v tujini.

Tatjana Pavlič

Tatjana se je skupaj s svojim psičkom Lamom kot pripravniški par pridružila Tačkam pomagačkam leta 2011. V zadnjem desetletju sta opravila na stotine in stotine prostovoljskih ur. S svojim vzornim in strokovnim delom sta iz leta v leto veliko doprinesla k prepoznavnosti Tačk pomagačk na notranjskem območju in tudi drugod. Odlikovala ju je brezpogojna zanesljivost. Tatjana se je vedno odzvala tudi na klice

pomoči pri izvedbi nekaterih dogodkov znotraj društva. Zadnje tri mandate je tudi predsednica nadzornega odbora.

Božo Starašinič

Božo se nam je skupaj s svojo psičko Lizo pridružil konec leta 2008 in je med redkimi, ki so z nami že skoraj od vsega začetka. Že tedaj je kot prosvetni uslužbenec videl v prisotnosti terapevtskega psa v šoli velik potencial. Aktivno je sodeloval tudi v vrtcih in še nekaterih drugih ustanovah. Na javnih prireditvah sta bila nepogrešljiv par. Že skoraj od vsega začetka je član nadzornega odbora. Vsako leto se aktivno vključi v promocijo društvenega koledarja in revije Sledi, s čimer posredno doprinese k finančni podpori društva, hkrati pa širi dober glas med šolniki, strokovnimi delavci in ostalo javnostjo.

Marinka Srebernjak

Marinka je skupaj s svojo psičko Glory v društvo prišla leta 2011. Je ena izmed zač-

tnic opravljanja terapij s pomočjo psov na Dolenjskem in v Beli krajini. Kot medicinska sestra je hitro prepoznala pomen terapevtskih psov. Tudi zaradi tega je bila in je še vedno pomemben prepričevalec strokovne javnosti o vlogi terapevtskih psov. Že dolgo let je vodja dolenjske podružnice, ki je brez nje ne bi bilo. Kot mentorica svojo zakladnico znanja vedno deli s pripravniki. S svojim delom je zgled mlajšim generacijam.

Mateja Slapnik

Mateja je v društvu skupaj s psičko Kitty od leta 2012. Že osmo leto je članica strokovnega odbora, en mandat mu je tudi predsedovala. Kot vodnici terapevtskega psa se njeno delo tesno prepleta tudi s profesionalnim delom specialne pedagoginje. V sodelovanju z Zavodom RS za šolstvo so bile te dejavnosti opredeljene kot inovacijski projekt, v zadnjih letih pa delo s Kitty v šoli velja za primer dobre prakse. Kot mentorica svoje izkušnje posreduje pripravniškemu paru in kot predavateljica udeležencem strokovnih izobraževanj. Sodelovala je tudi pri pripravi koncepta Mreže Šolski pes.

Breda Tesner

Breda je s svojo psičko Kity prišla v društvo že leta 2008 in mu je ostala brezpogojno zvesta tudi v težkih časih. Takoj se je vključila v izvedbo organizacijskih nalog, ki so bile pomembne za delovanje društva. Poleg prostovoljskih ur, namenjenih terapijam s pomočjo psa, ki se štejejo v stotinah, je že dobro desetletje članica strokovnega odbora. V njem tvorno deluje in kritično opozarja na pomanjkljivosti, ki se jih opazi pri našem delovanju. Pri svojem vsestranskem delu je zanesljiva in strokovna, vedno pripravljena pomagati. Brez nje si društva skoraj ni mogoče zamisliti.

Priznanja

Vesna Bidoli

Vesna je v društvu skupaj s svojo psičko Belo od leta 2011. Svoj doprinos je društvu dala tudi kot predavateljica na strokovnih izobraževanjih in kot mentorica.

Jasna Cajnko

Jasna se je s psičko Min pridružila Tačkam pomagačkam leta 2011. Poleg tega, da je bila v vseh letih skupaj z Min aktiven terapevtski par, je bila tudi mentorica pripravniškemu paru.

Urška Ferletič

Urška je skupaj s psom Grinom kot pripravniški par v društvu od leta 2011. V zadnjem obdobju je tudi aktivna članica strokovnega in izvršnega odbora.

Dragica Šuštar

Dragica se je s svojim psom Erikom pridružila Tačkam že leta 2010. S svojim delom je dala pomemben doprinos pri širjenju terapij s pomočjo psov, krajši čas pa je bila tudi predsednica strokovnega odbora.

Irena Šeruga

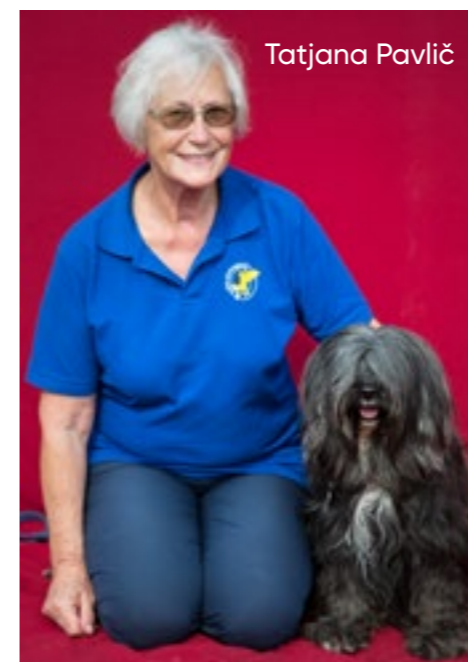
Irena se je skupaj s svojim psičkom Akijem pridružila Tačkam pomagačkam leta 2010. Bila sta zelo dejaven terapevtski par, Irena pa je v vlogi mentorice svoje bogato znanje delila še z mnogimi pripravniškimi pari.

Irina Telban

Irina je del edinega še dandanes aktivnega terapevtskega para, ki je takoj po ustanovitvi pred 15 leti v društvo vstopila s psičkom Olijem.

Sonja Trček

Sonja se je skupaj s svojo psičko Kasho kot pripravniški par pridružila Tačkam leta 2010. Bili sta zelo dejaven terapevtski par,

Tatjana Pavlič

Lea Miklobušec

Božo Starašinič

Breda Tesner

Vesna Bidoli

Marinka Srebernjak

Mateja Slapnik

bila pa je tudi vodja ljubljansko-notranjske podružnice, v zadnjih letih pa vodi notranjsko podružnico.

Ljuba Trontelj

Ljuba je skupaj s svojo psičko Sabo prišla v društvo leta 2010. Vsa leta je zelo aktiven terapevtski par, poleg tega pa je bila daljši čas tudi članica izvršnega odbora društva.

Društvo Tačke pomagačke podeljuje priznanja tudi ustanovam in strokovnim delavkama, ki z nami sodelujejo že vse od začetka delovanja. Prejemniki so:

- Dom upokojencev Vrhnika,
- Mladinsko klimatsko zdravilišče Rakitna,
- URI Soča,
- Nataša Ogrin Jurjevič – delovna terapevtka v Uri Soča, prej v DU Vrhnika,
- Maja Povše – delovna terapevtka v Uri Soča.

Za dolgoletno finančno pomoč Društvu Tačke pomagačke prejmejo zahvalo še sponzorji in donatorji:

- Thoolen Foundation Vaduz,
- Otto Blumer, Thoolen Foundation Vaduz,
- Zavarovalnica Triglav,
- Arctur,
- Lek, član skupine Sandoz,
- družina Ferfila,
- Branka Hobič.

Jasna Cajnko

Urška Ferletič

Irena Šeruga

Sonja Trček

Maja Povše

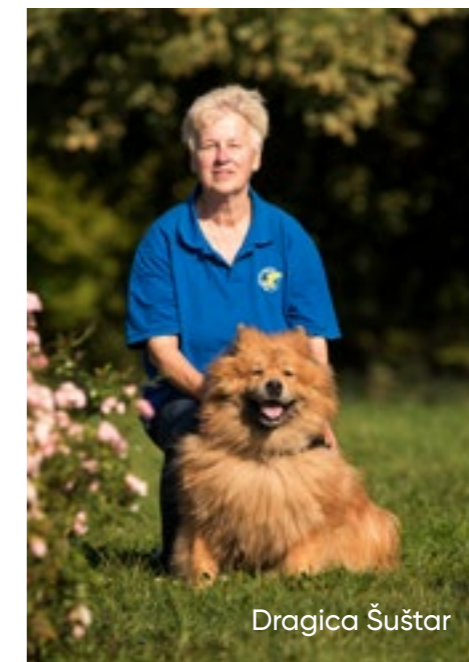
Irina Telban

Ljuba Trontelj

Nataša Ogrin Jurjevič

Dragica Šuštar

**Draga predsednica Društva Tačke pomagačke gospa Slavica Mrkun,
draga gospa Branka Hobič,
drage članice in člani,
drage prijateljice in prijatelji Tačk pomagačk,**

23. septembra 2007 sem imel priložnost, da z vami proslavim desetletnico društva. Zdaj pa se že pripravlja 15. obletnica.

Gospa B. Hobič me je prosila, da podelim z vami, zakaj Thoolen Foundation že 13 let finančno podpira Tačke.

Društvo Tačke pomagačke je organizacija, ki že od leta 2007 deluje na področju terapije s pomočjo psov, kar takrat v Švici v taki obliki ni bilo mogoče. Na vaše društvo nas je opozoril kinološki inštruktor gospod Adler in nas okrog leta 2009 povabil na ogled šolanja Tačk pomagačk, Slovenija v Švici. To šolanje para (s psom) me je navdušilo, tako da smo obiskali Slovenijo in lahko doživeli delovanje parov v domovih, šolah in drugih ustanovah, pa tudi srečanje društva s psi.

Poleg sijajnih dosežkov posameznih parov nas je prepričalo, da smo Tačke še naprej podpirali naslednje:

- Dobro vzdušje in sodelovanje parov, ki so pri svojem delu vendarle »samotarski bojevniki«.
- Prostovoljna neplačana dejavnost vodij parov z njihovimi psi v korist bolnih, ostarelih ter otrok in mladostnikov.

Hvala lepa za vaš trud.

- Za spremljanje, motiviranje in podpiranje tako velikega števila po vsej deželi razporejenih parov, predvsem v zadnjih sedmih letih, velja moje posebno priznanje vodstveni ekipi (tudi sodelavkam v tajništvu), predvsem predsednici gospe Slavici Mrkun.

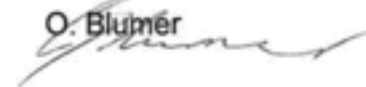
Brez njenega velikega prispevka društvo ne bi bilo tam, kjer je danes.

- Brez gospe Branke Hobič ne bi bili našli poti v Slovenijo.

Uvedla nas je v kraljestvo „Tačk“ in nam približala to za nas sijajno Društvo Tačke pomagačke ter deželo Slovenijo, kjer smo lahko pomagali tudi številnim drugim ustanovam.

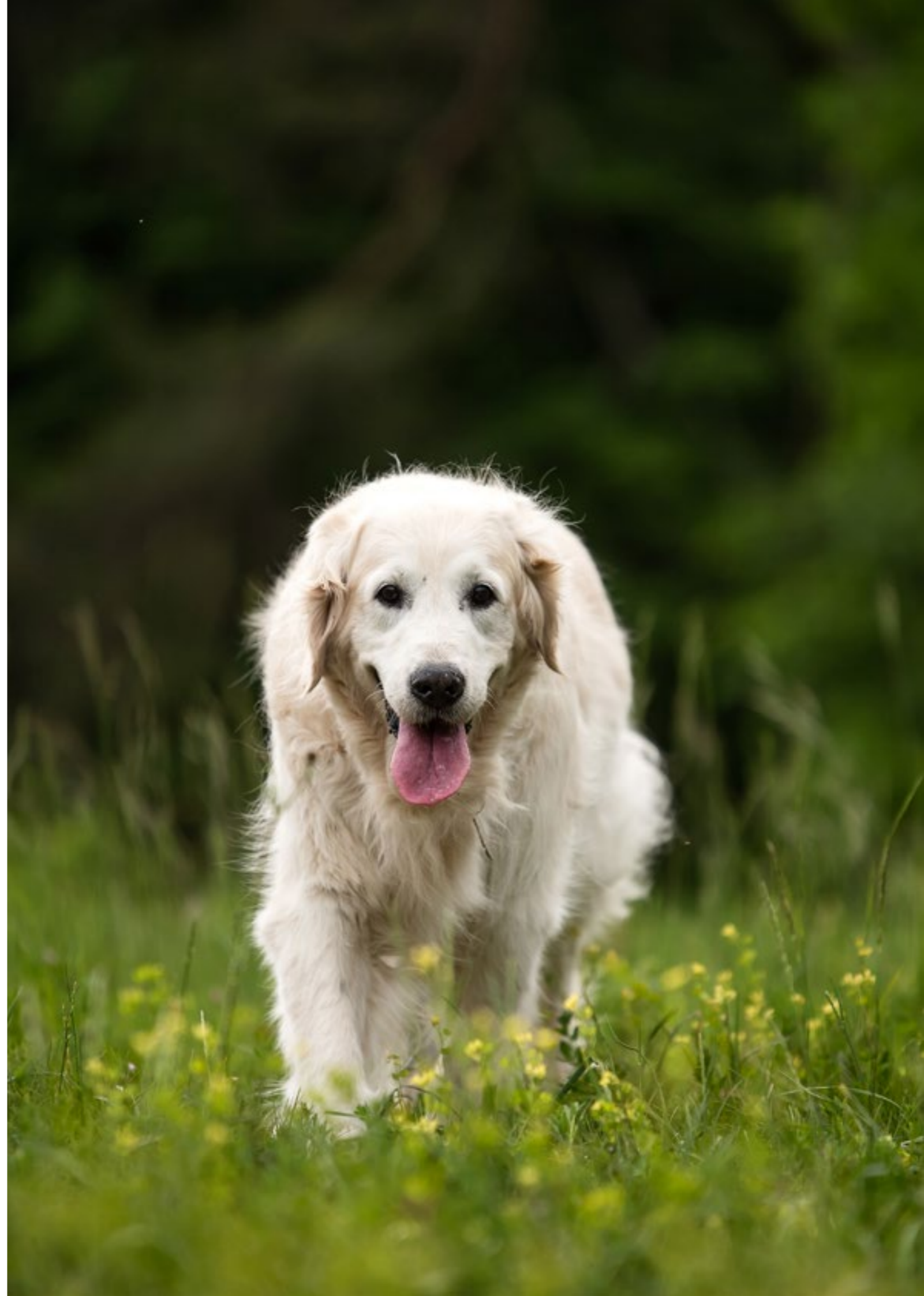
Posebej lepo se zahvaljujemo gospe Branki Hobič, ki društvo iz ozadja spremlja že 15 let.

Društvu želimo vse dobro v jubilejnem letu 2022 in v prihodnje.

O. Blumér

Thoolen Foundation

Prevod Breda Misja

Liebe Präsidentin Frau Slavica Mrkun des Vereins „Helfende Pfötchen« Liebe Frau Branka Hobič

Liebe Mitglieder/innen

Liebe Freunde/innen von „Helfende Pfötchen«

Am 23. September 2007 konnte ich in eurem Kreise das 10 jährige Jubiläum des Vereins feiern. Nun wird bereits das 15 jährige Jubiläum vorbereitet.

Frau B. Hobič hat mich gebeten mitzuteilen, weshalb die Thoolen Foundation über 13 Jahre „Pfötchen« finanziell unterstützt.

Der Verein „Helfende Pfötchen« war die Institution die auf dem Gebiet der Hundetherapie bereits ab 2007 tätig war, was zu diesem Zeitpunkt in der Schweiz so noch nicht möglich war. Wir wurden durch Herr Adler „Instruktor« auf ihre Institution aufmerksam gemacht und uns zu einer Ausbildung von „Helfenden Pfötchen, Slowenien in der Schweiz, ca. im Jahr 2009 eingeladen. Diese Ausbildung der Teams (mit Hund) hat mich begeistert, so dass wir mit einem Besuch in Slowenien das Wirken der Teams in Heimen, Schulen und andere Institution sowie das Treffen des Vereins mit den Hunden erleben durften.

Was uns zusätzlich zu der großartigen Leistung der einzelnen Teams veranlasste, Pfötchen weiter zu Unterstützen war:

- Die gute Atmosphäre und Zusammenhalt der doch als Einzelkämpfer arbeiten den Teams.
  - Die ehrenamtliche Tätigkeit der Teamleiter mit ihren Hunden zu Gunsten der Kranken, der Betagten, der Kinder und der Jugendlichen.
- Vielen dank für euren Einsatz.
- Eine so große Anzahl von Teams, verteilt im ganzen Land zu betreuen, zu motivieren und zu unterstützen, besonders in den beiden letzten sieben Jahren, gilt meine besondere Anerkennung dem Leitungsteam (auch den Mitarbeiterinnen des Sekretariats) vor allem der Präsidentin Frau Slavica Mrkun.

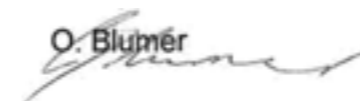
Ohne diese großartige Leistung wäre der Verein nicht da wo er Heute ist.

Ohne Frau Branka Hobič hätten wir nie einen Weg nach Slowenien gefunden.

Sie hat uns ins Reich von „Pfötchen« eingeführt und uns diesen für uns großartigen Verein „Helfende Pfötchen« und das Land „Slowenien« näher gebracht, wo wir auch bei einer Anzahl von Institutionen helfen konnten.

Ganz besonders bedanken wir uns bei Frau Branka Hobič die den Verein 15 Jahren im Hintergrund begleitet.

**Wir wünschen dem Verein alles Gute
im Jubiläumsjahr 2022 und
für die Zukunft.**

O. Blumer

Thoolen Foundation

Strah pred psi

Maja Vidačič in Tinkara Prosenc

Kaj je strah?

Strah je neprijetno čustvo, s katerim se odzivamo na zaznano ogroženost ali grožnjo ogroženosti in velja za prilagojen odziv, če se pojavlja ob primernem času na primernem mestu (Jagodič, 2011). Gre za notranji človeški odziv na specifične dražljaje in predstavlja čustveno osnovo za beg (Stearns in Haggerty, 1991). Raziskovalci ga pojmujejo kot primarno ali osnovno čustvo. Zanj je značilno, da se pojavlja pri vseh ljudeh in v vseh kulturah.

Pomembno nalogo pri procesiranju strahu imajo naši možgani. Ti vseskozi skenirajo okolico glede prisotnosti biološko pomembnih lastnosti (dražljajev, ki predstavljajo grožnjo) in jim dajejo prednost pri dostopu do pozornosti, zavedanja in delovanja (Leppänen in Nelson, 2012). Strah je lahko tudi kulturni konstrukt.

Tako lahko povzamemo, da ljudje nevarnost zaznavamo in spoznavamo preko neposredne interakcije s svojim fizičnim in družbenim okoljem, prav tako pa z opazovanjem čustvenih odzivov drugih posameznikov. Ljudje smo torej spretni pri zaznavanju ne le dražljajev, ki sami po sebi neposredno ogrožajo naše dobro počutje (npr. agresija druge osebe), temveč zaznavamo tudi dražljaje, ki nas neposredno sicer ne ogrožajo, kljub temu pa signalizirajo prisotnost grožnje v okolju (npr. prestrašeni izrazi obraza drugih) (Leppänen in Nelson, 2012).

Pogosti strahovi pa niso naključno porazdeljeni. Avtomobili so za pešce bistveno nevarnejši kot psi ali kače in čeprav se večina posameznikov ne boji avtomobilov,

pa se tudi po prometni nesreči veliko ljudi boji psov ali kač, ne da bi z njimi kdaj imeli negativno izkušnjo. Te ugotovitve so nekatere raziskovalce privedle do spoznanja, da so ljudje najverjetneje pridobili strah pred predmeti, ki so bili nekoč potencialno škodljivi ali nevarni (npr. plenilci) in za katere bi bila sposobnost prepoznavanja te potencialne nevarnosti in hitrega odzivanja nanjo koristna za lastno preživetje in reproduktivno sposobnost (Hofmann idr., 2002).

Razvoj strahov

Vsi otroci doživljajo obdobja strahov, ki pa so normalen pojav, saj si z njihovo pomočjo pomagajo pri reševanju in obvladanju različnih razvojnih težav (Jagodič, 2011). Nekatere strahove otrok doživlja zelo zgodaj kot novorojenček in dojenček (npr. strah pred padanjem ali strah pred tujci), med tretjim in šestim letom pa otroci načeloma doživljajo več strahov, saj z naraščajočo starostjo spoznavajo več okolja in tako prihajajo v stik z vedno več dražljaji, ki lahko povzročijo strah (Jagodič, 2011).

V zgodnjih letih življenja, v predšolskem obdobju, otroci kažejo strah pred osamljenostjo in temo, izraziti pa so tudi strahovi pred živalmi. Strahovi v zgodnjih letih so konkretne narave. Strahovi, ki se nanašajo na živali, nadnaravne pojave in temo, postajajo manj izraziti z odraščanjem (Gullone, 1999). Ko odraščajo, začnejo otroci

kazati razlike v številu in vrstah stvari, ki se jih bojijo. Kot omenjeno, je v otroštvu najpogostejši strah pred novimi predmeti in ljudmi, pred ločitvijo od mame in strah pred živalmi (LoBue idr., 2019). Zdi se, da imajo otroci naravno privlačnost do živih bitij. Veliko otrok pa zaradi svojega okolja ni v tolikšnem stiku z rastlinami in živalmi, kot bi jih morali biti. Posledično pridobijo veliko majhnih strahov in neželenih odnosov do živih bitij, še preden jih imajo sploh možnost spoznati (Woolever, 1953). Način, kako dojemamo živali, pa je zelo pomemben za zagotavljanje dobrega odnosa med človekom in naravo (Kubiatico, 2012).

Kar nekaj študij se osredotoča na strah v otroštvu. Ugotovitve kažejo, da je strah v bistvu benigni in nepatološki. Otroci doživljajo razmeroma blage strahove, ki se pojavijo in izginejo spontano in sledijo predvidljivemu poteku. Pri večini otrok tako strahovi naravno rastejo in izginejo (Muris in Field, 2011). Prav zaradi tega so otroški strahovi pogosto samoumevni del procesa odraščanja. Res je, da mnogi otroški strahovi nimajo trajnega učinka na kasnejše vedenje, res pa je tudi, da se nekateri od teh strahov prenašajo v otroštvo in odraslost z daljnosežnimi rezultati. Preprečevanje tovrstnih strahov je pomembno, saj lahko kasneje postanejo socialne in poklicne ovire, v nekaterih primerih pa tudi dejanska nevarnost za zdravje (Stearns in Haggerty, 1991).

Strah pred psi

Strah pred psi (in drugimi živalmi, ki grizejo), se pojavi, ko se otrok uči obvladovanja lastnih nagonov. Otrok se tako nauči, da v stiski prične gristi. Ko se sooči z nekim novim in neobičajnim predmetom ali z živaljo, ta v njem vzbudi strah, da bi ga utegnila ugrizniti (Jagodič, 2011).

Strah pred psi je pogostejši pri majhnih otrocih in manj pri starejših ljudeh.

Glavni razlog za strah pred psi naj bi bila njihova "agresivna" narava. Ljudi in otrok je strah, da jih bo pes ugriznil, jih pričel loviti ali jim kakorkoli drugače škodoval (namerno ali nenamerno). Pogosto pa se ljudje bojijo psov tudi zaradi hrupa (glasno lajanje) in njihove sposobnosti ustvarjanja umazanije. Tovrsten strah pa je tudi povezan z negativnimi osebnimi izkušnjami ljudi s psi, in sicer so se v njihovi družbi počutili prestrašeno in ogroženo, so že imeli izkušnjo napada s strani psa ali pa so začutili grožnjo napada.

Zakaj se pri otrocih pojavlja strah pred psi (in drugimi živalmi)?

Ena od možnih razlag za razvojni vzorec strahu otrok je, da je evolucija izbrala sistem strahu, ki se osredotoča na določene grožnje v starostih, v katerih bi bile te grožnje pomembne za naše prednike. V otroštvu evolucija izbira strah in izogibanje vsem potencialno nevarnim stvarim, ker se v tej starosti otroci ne zmorejo samostojno braniti. Ko otroci čustveno in fizično odraščajo (v starosti od štirih do osmih let), začenejo sami raziskovati svoje okolje. V tej starosti je srečanje s plenilci verjetno bolj usodno kot za mladostnike in odrasle. Zato je zelo pomembno, da se v tej starosti učinkovito učijo o grožnjah, da bi se izognili potencialno katastrofalnim srečanjem s plenilci. Ko se otroci bližajo najstniškemu letu, postanejo fizično močnejši in bolj kognitivno razviti ter se lahko bolje branijo ali prelisičijo plenilce.

Otrok se torej rodi z zmožnostjo strahu. Čeprav čuti strah, otrok ne ve, katerih predmetov ali situacij se je treba bati. Veliko otrokovih spraševanj je posledica njegove radovednosti glede manjkajočih informacij in želje po natančnem določanju možnih nevarnih predmetov ali situacij. Med laičnim prebivalstvom obstaja navada uveljavljanja poslušnosti s posredovanjem

napačnih informacij otrokom z namenom nadzora nad njimi (npr. »Če se približaš psu, te bo ugriznil.«) (Maurer, 1965). Otroci tako strahove pred živalmi pogosto pridobijo od staršev in znancev, ki so se jih najverjetneje sami naučili od drugih, pričemer gre za predsodke ali zavajajoče predhodnike (Woolever, 1953).

Klinični strahovi in fobije lahko izvirajo iz treh smeri. Ena izmed njih je neposredno pogojevanje, ki vključuje boleče ali zastrašujoče srečanje z dražljajem (npr. ugriz ali bežanje pred psom). Drugo možno pot imenujemo nadomestno pogojevanje, ki zajema opazovanje bolečega ali strah vzbujajočega srečanja drugega z dražljajem (npr. otrok vidi, kako je pes ugriznil nekoga) in/ali opazovanje prestrašenega vedenja pri drugih (npr. vidi nekoga, ki prestrašeno beži pred psom). Tretja pot do razvoja

strahu pa je preko neposrednega poučevanja (npr. opozorila o nevarnosti, grožnjah, povezanih s psi) (Boyd idr., 2015).

Novih strahov se je mogoče tako naučiti preko negativnih izkušenj. Več študij je pokazalo, da po združitvi nevtralnega dražljaja (tj. nenevarne živali) s šokom, zaznavamo ta dražljaj hitreje kot druge podobne dražljaje. Odrasli tako zaznajo različne sodobne grožnje (kot so noži) hitreje kot nenevarne dražljaje (kot so žlice). Triletni otroci pa hitreje zaznavajo igle – dražljaj, s katerim so vsi imeli negativne izkušnje (boleča cepljenja) – ne pa nožev – dražljaj, s katerim so imeli malo ali nič neposrednih izkušenj. Naučiti se povezati prej nevtralen dražljaj z grožnjo lahko tako privede do razvoja novih strahov (LoBue idr., 2019).

Zaključek

Strah je neprijetno, negativno čustvo, ki ga občutimo, ko zaznamo nevarnost ali grožnjo nevarnosti. Je popolnoma prilagojen odziv na ogrožajočo situacijo ali stvar (Jagodič, 2011). Poznamo kar nekaj strahov, ki so prirojeni (npr. strah pred padanjem, strah pred pomanjkanjem kisika), z večino strahov pa se srečamo tekom našega razvoja. Eden izmed tovrstnih strahov je tudi strah pred psi. Ta se lahko razvije kot posledica resnične, negativne ali strašljive izkušnje otroka s psom (npr. ugriz, vzpenjanje psa na otroka) ali pa preko neposrednega poučevanja, da so psi nevarni.

Strah otroka pred psom je lahko v določenih situacijah popolnoma upravičen, velikokrat pa se jih otroci bojijo že zato, ker so večji od njih, glasni in ker so jih tako naučili starši ali sorodniki. Kljub temu da večina "otroških" strahov s starostjo otroka izgine, lahko nekateri vztrajajo tudi v obdobje odraslosti in tako predstavljajo oviro za vsakdanje delovanje. Zaradi tega je zelo pomembno, da različne strahove (ne zgolj pred psi) pri otrocih zaznamo, prepoznamo in tudi aktivno delamo na njihovem odpravljanju.

Strokovni delavci povedo

Kaj delamo in kako se igramo s Tačkami pomagačkami v vrtcu? Pričakovanje otrok je vedno enako: nestrpno čakajo nove »pasje« izzive, igre, pesmico, gibalno dejavnost, uganke. Ura obiska je pogosto prekratka: še bi se igrali, še tega niso naredili, še tisto bi ponovili. Nihče se ne dolgočasi. Preko igre s kužkom oblikujejo matematično razmišljanje, povezujejo svoje znanje z zunanjim okoljem in ga nadgrajujejo. Psička je do vseh otrok prijazna, svojo naklonjenost kaže z neutrudnim mahanjem z repom. Otroci so se ob njej veliko naučili: vsi vedo, kako se varno vedemo ob psu, kako ravnamo z njim, kdaj in kako se mu približamo, kje ga pobožamo, kako skrbimo zanj. Drug drugega opozarjajo, česa pes ne mara in kdaj ga ne smemo motiti. Dve deklici sta se kužice v začetku šolskega leta še bali, zdaj pa njun širok nasmeh pove, da bojazni ni več. Kako psička ve, da je otrok v stiski, ne vem. Doživela pa sem, da se je približala dečku in mu položila glavo v naročje, da jo je božal. Nič posebnega, boste rekli. A ta otrok odklanja nežnosti in jih drugim ne zna in ne želi izkazovati. Kot vzgojitelj ostaneš brez besed, ganjen; in pri srcu ti je neznansko toplo. Hvala vam, Tačke pomagačke!

Zapisala Lilijana Vojskič, vzgojiteljica v vrtcu Jelka

Literatura

Boyd, C. M., Fotheringham, B., Litchfield, C., McBrayde, I., Metzger, J. C., Scanlon, P., Somers, R. in Winfield, A. H. (2004). Fear of dogs in a community sample: effects of age, gender and prior experience of canine aggression. *Anthrozoös*, 17(2), 146–166. <https://doi.org/10.2752/089279304786991800>

Debiec, J. in Olsson, A. (2017). Social fear learning: from animal models to human function. *Trends in Cognitive Sciences*, 21(7), 546–555. <https://doi.org/10.1016/j.tics.2017.04.010>

Gullone, E. (1999). The assessment of normal fear in children and adolescents. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 2(2), 91–106. DOI: <http://dx.doi.org/10.1023/A:1021895630678>

Gullone, E. (2000). The development of normal fear: a century of research. *Clinical Psychology Review*, 20(4), 429–451. [https://doi.org/10.1016/s0272-7358\(99\)00034-3](https://doi.org/10.1016/s0272-7358(99)00034-3)

Hofmann, S. G., Moscovitch, D. A. in Heinrichs, N. (2002). Evolutionary mechanisms of fear and anxiety. *Journal of Cognitive Psychotherapy*, 16(3), 317–330. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1891/jcop.16.3.317.52519>

Jagodič, N. (2011). Doživljanje in premagovanje strahu pri predšolskih otrocih [Diplomsko delo, Univerza Mariboru, Pedagoška fakulteta]. Digitalna Knjižnica Univerze v Mariboru. <https://dk.um.si/lzpisGradiva.php?id=18937&lang=slv>

Jones, H. E. in Jones, M. C. (1928). Fear. *Childhood Education*, 5(3), 136–143. <https://doi.org/10.1080/00094056.1928.10723404>

King, N. J., Clowes-Hollins, V. in Ollendick, T. H. (1997). The etiology of childhood dog phobia. *Behaviour Research and Therapy*, 35(1), 77. [https://doi.org/10.1016/s0005-7967\(96\)00067-8](https://doi.org/10.1016/s0005-7967(96)00067-8)

Kubiatko, M. (2012). Kindergarten children's perception of animals focusing on the look and fear of animals. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 12(4), 3181–3186.

Leppänen, J. M. in Nelson, C. A. (2012). Early development of fear processing. *Current Directions in Psychological Science*, 21(3), 200–204. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1177/0963721411435841>

LoBue, V., Kim, E. in Delgado, M. (2019). Fear in development. *Handbook of Emotional Development*, 257–282. <http://dx.doi.org/10.1007/978-3-030-17332-6>

Maurer, A. (1965). What children fear. *The Journal of Genetic Psychology*, 106(2), 265–277. <https://doi.org/10.1080/00221325.1965.10533109>

Muris, P. in Field, A. P. (2011). The »normal« development of fear. V W. K. Silverman in A. P. Field (ur.), *Anxiety Disorders in Children and Adolescents* (str. 76–89). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511994920.005>

Woolever, J. D. (1953). Animals and why children fear them. *The American Biology Teacher*, 15(5), 121–123. <https://doi.org/10.2307/4438500>

Zakaj sodelujemo s Tačkami pomagačkami?

Na bralnih srečanjih Tačke pomagačke ne dajejo navodil in dovolijo otrokom, da berejo z lastnim tempom, medtem ko Tačke mirno in potrpežljivo poslušajo ter sodelujejo s svojo bližino in neverbalno komunikacijo. Predvsem pa ne ocenjujejo, kritizirajo ali se celo smejijo napakam, kar mlade bralce sprosti ter jih spodbudi, da vztrajno, pravilneje, osredotočeno, bolj tekoče in predvsem sproščeno berejo od začetka do konca zgodbe. Tudi pri otrocih, ki so sprva kazali znake odpora do branja, se hitro pokažejo spremembe v odnosu do branja – celo do te mere, da se doma pripravljajo in berejo, ker vedo, da bodo kasneje brali kužku. Z bralne urice vsi, brez izjeme, odhajajo sproščeni, navdušeni in upravičeno ponosni nase, z obljubo sebi in Tački, da bodo doma nadaljevali z branjem. Tudi učenci, pri katerih je prisoten strah pred psi, si praviloma želijo brati s Tačkami, le da zato potrebujejo več časa in drugačen pristop, pri čemer je izrednega pomena vodnikova vloga. Tačkaste vodnice, s katerimi sem imela sama priložnost sodelovati, so več kot strokovno usposobljene tudi za take situacije, predvsem pa pokažejo veliko mero človečnosti, razumevanja in topline.

Zelo podobne so moje izkušnje iz terapevtskih ur pomoči učencem s posebnimi potrebami, le da so tukaj odzivi otrok še bolj izraziti, tako čustveni kot učni. Že sama prisotnost Tačke pri uri dodatne strokovne pomoči učence dodatno motivira, spodbuja, sprošča in pomirja. S pravim vodstvom in sodelovanjem pomaga krepiti pogosto šibki področji samopodobe in motivacije do take mere, da lažje premagujejo primanjkljaje na področju branja, pisanja, računanja, ohranjanja pozornosti ...

Helena Kokot, specialna pedagoginja na
OŠ Prežihovega Voranca, Ljubljana

Tačke povezujejo

Anija Skrt, dipl. vzg. predšolskih otrok

Uvod

Ponedeljkovo popoldne 9. maja je bilo v Vrtec Jožefe Maslo zelo veselo in živahno, saj so nas obiskali prav posebni prijatelji. Otrokom iz skupine Ovčke in njihovim staršem so se pridružili terapevtski pari iz Slovenskega društva za terapijo s pomočjo psov Tačke pomagačke. V prispevku želim predstaviti štiriletno sodelovanje s terapevtskim parom iz društva, dejavnosti, ki smo jih izvajali, ter sodelovanje in predstavitev tovrstnega dela staršem, ki smo ga strnili v popoldansko druženje – Tačjo olimpijado. Vrtec Jožefe Maslo Ilirska Bistrica že četrto leto obiskuje terapevtski par iz Društva Tačke pomagačke skrajšano ime, op. p.). Psička Fancy in njena vodnica Jerica Penko sta otroke prvič obiskali pri starosti 2 oz. 3 let in jih obiskovali vse do sedaj, ko so stari 5–6 let in septembra odhajajo v šolo. Štiriletno druženje je prineslo ogromno lepih in nepozabnih trenutkov. Skupaj smo izvedli veliko dejavnosti: se lovili, prepevali, ustvarjali, plesali, iskali zaklad ... Vedno pa smo otrokom omogočili individualen stik s psom. Otroke smo postopno navajali na delo s psom in kako se pravilno vesti ob psu. Ob rednih obiskih psa so se otroci sprostiti, postajali vidno samozavestnejši in samostojnejši. Očitno je bilo, da prisotnost terapevtskega psa resnično vpliva na razvoj otrok. V letošnjem šolskem letu nas je terapevtski par iz Društva Tačke pomagačke obiskoval dvakrat mesečno in izvedli smo 13 srečanj.

Dejavnosti, ki smo jih izvajali z otroki, starimi 5–6 let

V treh letih so otroci do psa razvili neverjetno spoštovanje. Sprva smo se na delo s psom navajali postopno in počasi sledili ciljem, v okviru katerih so otroci vzpostavljali individualen stik in se navajali na aktivno delo s psom. V tem času je delo s terapevtskim parom postala rutina, ki je našla pri otrocih prav posebno mesto. Vedno znova so nestrpno pričakovali obisk Fancy in pridno odštevali dneve na kalendarju, kjer so bila srečanja označena. V preteklih letih smo veliko poudarjali igro s psom, pravilno vedenje ob psu in nena zadnje umirjeno prehranjevanje psa. To se je pri otrocih in samem delu neverjetno obrestovalo, saj so spoznali red, ki smo se ga morali držati, če smo se hoteli igrati s psom. Pri aktivnostih smo v preteklih letih otroku ob vodnici pomagale voditi psa. To se je v letošnjem letu spremenilo. Otroci so bili že tako samostojni in odločni, da so vse izpeljali sami. Pomoči niso potrebovali in je tudi želeli niso. Izpostavila bi nekaj dejavnosti, ob katerih so otroci najbolj uživali:

• Živi tunel

Otroci so z rokami naredili tunel. Izbrani otrok se je s psom postavil pred začetek tunela in mu dal povelje: »Pridi, Fancy!«. Skupaj sta prehodila tunel, na koncu pa se je psička usedla in otrok ji je dal priboljšek. Na samostojno vodenje psa so bili neverjetno ponosni. Ena izmed deklic je skakljala po prstkih, njihov nasmeh pa je povedal več kot tisoč besed.

• Kdo se skriva spodaj

Otroci so rajali ob glasbi, med njimi pa se je sprehajal terapevtski par. Ko se je glasba ustavila, so se vsi ulegli na tla in si pokrili oči. Vzgojiteljica je izbrala enega izmed otrok, mu v roko dala priboljšek in ga

pokrila z odejo. Na znak so otroci in psička pritekli k pokritemu otroku in skupaj poskušali ugotoviti, kdo se skriva spodaj. Psička je ves čas vohljala otroka in drugim dajala veliko motivacijo za ugotavljanje in reševanje uganke.

• Slikanje Fancy

Na enem izmed srečanj smo se prelevili v čisto prave slikarje in s tempera barvo naslikali Fancy. Zanimivo je bilo opazovati otroke, kako so pričeli slikati psičko. Najprej so narisali oči, eno oko rjavo ter drugo modro, šele nato so pričeli z glavo, ušesi, smrčkom ... Nastale so prave umetnine, s katerimi so nas otroci presenetili.

• Praznovanje rojstnega dne psičke Fancy

Na enega izmed srečanj smo se še posebno pripravili. Ker smo vedeli, da je psička praznovala rojstni dan, smo ji narisali risbice. Ko je prišla v našo igralnico, smo ji zapeli pesem Vse najboljše in ji podarili risbice. Ko je deklica pristopila k Fancy z risbicami, sem jim zastavila vprašanje: »Kako pa naj voščimo Fancy? Mi ljudje si damo roke. Kaj pa psu?« Deklica je brez obotavljanja prijela psičkino tačko in ji rekla: »Vse najboljše.« V tem trenutku se jo je psička otresla in iz vrečk, ki jih je imela na hrbtu, so poleteli bonboni, kar je bilo za otroke neverjetno zabavno.

Poleg omenjenih dejavnosti smo priredili še igro Gnilo jajce, Dan in noč, bans Konj, izvajali smo različne poligone, ki so vključevali delo s psom, igrali smo se s padalom, si ogledali veterinarsko ambulanto, kjer so opravili pregled psa in še veliko drugega. Na zadnjem srečanju pa smo želeli otrokom podariti trenutek s psičko. Vsak izmed otrok se je od druženja s psičko poslovil na svoj način. Največ otrok je psički metalo žogo, nekateri so jo krtačili, se z njo fotografirali ali pa jo preprosto samo

božali, eden izmed dečkov jo je objel, ji dal poljubček in ji rekel, da ne ve, kaj bo v šoli brez nje. Po vseh druženjih menimo, da se je med otroki in psičko stkala neprecenljiva vez, ki jih bo spremljala še kar nekaj časa in jim bo zagotovo ostala v lepem spominu na vrtčevske dni.

Sodelovanje s starši

Največkrat je za uspešno sodelovanje med starši in vzgojitelji pomembno prvo srečanje. Vzgojitelj mora s svojim nastopom in teoretičnim znanjem staršem pokazati, da ve, kaj počne, da želi njihovim otrokom pomagati in hkrati ustvarjati partnerstvo med vrtcem in družino. Srečanja s starši naj vzgojitelj pripravlja tako, da bodo lahko starši aktivno sodelovali

in v ozračju medsebojnega zaupanja razpravljali o problemih in izkušnjah drugih staršev. Pomembno je, da imajo ob vsakem srečanju tako starši kot vzgojitelj občutek, da so nekaj pridobili. Pomembno je tudi, da se srečanje začne in konča ob predvidenem času, spodbudno in v sproščenem ozračju, saj se s tem poveča verjetnost, da se bodo starši tudi v prihodnje radi odzvali povabilu. Sodelovanje med vzgojiteljem in starši je interakcijski proces, zato je odgovornost za uspešno sodelovanje na obeh straneh (Jelenc in Novljan, 2001). V zadnjih letih je bilo sodelovanje s starši okrnjeno zaradi pandemije koronavirusa. Največkrat smo vzpostavljali hitre in kratke stike ob prihodu in odhodu otroka, občasno smo za starše pripravili kakšno individualno igro, povezano s skupino v vrtcu, pogovarjali smo se prek telefona in jim nu-

dili veliko slikovnega materiala o dogajanju v vrtcu (fotografije). Naše sodelovanje pa je bilo okrnjeno za tista popoldanska druženja, ki so v vrtcu poskrbela za povezovanje družin in predstavitev načina dela vzgojiteljev, kar je najbolj pomembno pri zaupanju staršev.

Tačja olimpijada

Vsa druženja smo sklenili 9. maja s Tačjo olimpijado. V popoldanskem času smo organizirali prireditev in delo s terapevtskim psom predstavili tudi staršem. Tačje olimpijade se je udeležilo 5 terapevtskih parov iz obalno-kraške podružnice Društva Tačke pomagačke in 20 družin. Po otvoritvi olimpijade in postavljanju pravil je vsaka družina s pomočjo zemlje-

vida obiskala pet postaj in s terapevtskimi pari izvajala zabavne naloge.

Na prvi postaji z imenom Kostkokop sta jih čakala kraški ovčar Primus in njegova vodnica Damijana. Otroci so v peskovniku s pomočjo lopatk iskali kosti in jih s ščipalko pripenjali na Primusa. Na drugi postaji sta jih čakali največja psička, kratkodlaka bernardinka z imenom Lora, in njena vodnica Barbara. Otroci so Lori pomagali pospraviti raztreseno torbo. Iskali so pripomočke za igro in nego psa. S stetoskopom so poslušali utrip Lorinega srca, peljali so jo na sprehod in pobirali pasje kakce, ki so bili na srečo iz plastelina. Na tretji postaji je otroke razveseljevala škotska ovčarka Šana skupaj s svojo vodnico Nino. Na tej postaji je bilo še posebej živahno, saj so se družine igrale z velikim padalom. Na padalo so vrgli žogico in jo s pomočjo valo-

vanja izstrelili, psička Šana pa jo je vedno ulovila in prinesla nazaj v igro. Skupaj s Šano so se otroci in njihovi starši skrili pod padalo in tako čisto sami preživelili trenutek s psičko. Na najbolj čarobni postaji sta otroke pričakala valižanski ovčar Pixi in njegova vodnica Urška. Otroci so se prelevili v čarodeje in Pixiju skrili priboljšek pod enega od treh lončkov. Pixi se je lončkom približal in tako odkril pravega. Za vsak najden priboljšek si je otrok prislužil košček sestavljanke in tako so s skupnimi močmi sestavili celoto. Na zadnji postaji sta otroke pričakali avstralska ovčarka Fancy in njena vodnica Jerica. Otroci so komaj čakali, da se bodo družili s Fancy, saj so z njo spletli neprecenljivo vez. Na tej postaji so se vsi prisotni prijeli za roke in sestavili tunel. Otrok je prijel psičko za povodec in jo peljal skozi tunel, na koncu pa ji je dal še priboljšek. Ob zaključku olimpijade so si otroci prislužili tačjo medaljo, psički pa sladek priboljšek.

Mnenja staršev

Odzivi staršev so bili neverjetni. Tačjo olimpijado so sprejeli z nasmeški na obrazih in kasneje povedali naslednje:

• *Super je bilo. Lahko bi to naredili večkrat v letu.*

• *Hvala vam! Druženje včeraj je bilo več kot dobrodošlo, imeli smo se zelo lepo, iskreno so nas psički nasmejali in razveselili. Ve vzgojiteljice ste pa vredne zlata in vseh pohval. Mojemu otroku je bil najbolj všeč kuža Primus, med letom pa je večkrat pripovedoval o Fancy v vrtcu. Tačke pomagačke so super!*

Sara B.

• *Bilo nam je fantastično!*

Pohvale vsem skupaj in želim vam veliko

takih dogodkov še naprej!

Marina

• *Da. Že celo šolsko leto spremljamo druženje s Fancy. Same pohvale projektu. Predvsem dobrodošlo za otroke, ki doma nimajo psa, saj se tako naučijo obnašanja s kužki in pridobijo več zaupanja. Hvala za izpeljan projekt!*

Kristina

• *Zelo lep projekt. Moja hči je bila navdušena nad prihodi kužkov v vrtec. Stalno je govorila o njih. Tudi Tačja olimpijada je bila zelo dobra zamisel. Vsi smo uživali. Še prehitro je bilo konec. Vse pohvale kužkom, njihovim lastnicam in seveda vzgojiteljicam.*

Maja V.

• *Tačja olimpijada je bil lep dogodek. Delo s kužki ne deluje dobro le na otroke, temveč tudi na nas odrasle. Najbolj smo si zapomnili ovčarja Primusa, ki je imel rojstni dan in na sebi veliko ščipalk ter trakov različnih barv.*

• *Tačke so bile super. Tudi otroci, ki so imeli do psov prej zadržke, so se bolj sprostiti v njihovi prisotnosti. Ves čas smo vsi doma poslušali, kaj vse so počeli s Fancy. Še željo po novem članu (kužku) je spodbudilo. Tudi Tačja olimpijada je bila super. Zelo lepo je bilo organizirano, prijetno in zabavno vzdušje za otroke in starše.*

Ana Marija Polh

• *Projekt se mi zdi odličen – ne le da se otroku približa žival, temveč tudi, da se otrok nauči spoštovanja do psa in tudi pravilnega pristopa do same živali, kar jim vsekakor pride prav, ko srečajo psa, ki ga ne poznajo. Prav tako pa otroka spodbuja, da izgubi oziroma premaga strah pred psi. Druženje je bilo odlično, pripravljene postaje so bile zanimive in otroci so zelo uživali, starši tudi. Vsekakor nadaljujte s projektom še naprej.*

• Projekt je super. Tačja olimpijada pa tudi. Super smo se imeli tako starši kot naši otroci. Doma so z navdušenjem o svojih doživetjih pripovedovali starim staršem. Tudi med letom je otrok vedno z veseljem pripovedoval, kaj vse ste počeli, ko je bila na obisku Fancy. »Komaj čakam, da pride spet. Škoda, ker ni vedno z nami ...« Vse pohvale, vse česar se lotite, izvedete popolno in kar je najvažnejše, naši otroci hodijo v vrtec z največjim veseljem. Samo tako naprej! Hvala!

• Hvala za vso požrtvovalnost, odlično delo, veselje, ki ste ga vnašale v skupino. Tačke pomagačke so le en del odlične izbire, s katero ste mojega otroka učile lepega odnosa do živali, emotivnosti, skrbi ... Stik z živaljo in ostalimi je še kako pomemben v času, ko vse prehitro drvi mimo nas in smo že skoraj izgubili stik s pomembnimi stvarmi. Ve ste to odlično izpostavljale ves čas vzgoje v vrtcu. Stik z naravo, prosto igranje je še kako pomembno z mojega stališča, saj tudi k nam rine tehnologija, za katero nihče ne ve, kako bo vplivala na naš razvoj, v dobrem in slabem smislu. Zanimivo je bilo opazovati sina, s kakšno vnemo se je pripravljaj na ta dan, ko so nas obiskali štirinožni prijatelji. S ponosom nas je učil, kako se moramo obnašati na olimpijadi in bil je glavni v družini. Imeli smo celo sestanek. Vlivate jim samozavest, kar je dobra popotnica za življenje. Hvala za vse.

Mateja P. B.

Viri in literatura

Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport. Zavod RS za šolstvo.

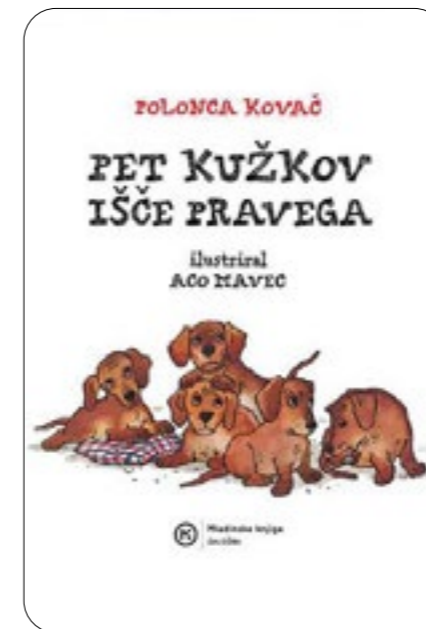
Jelenc, D. in Novljan, E. (2001). Učitelj svetuje staršem 1 – Matematika. Radovljica: Didakta

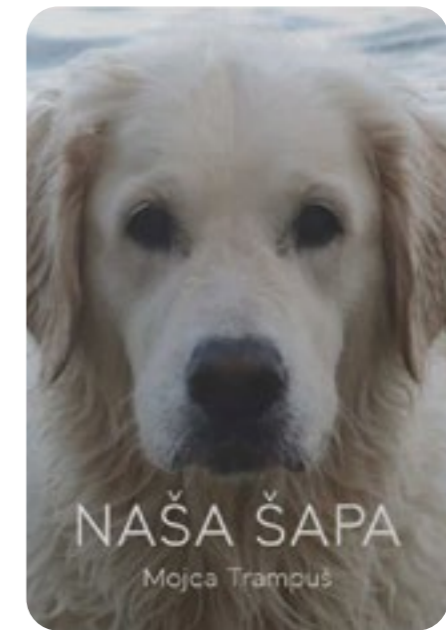

Knjižna polica

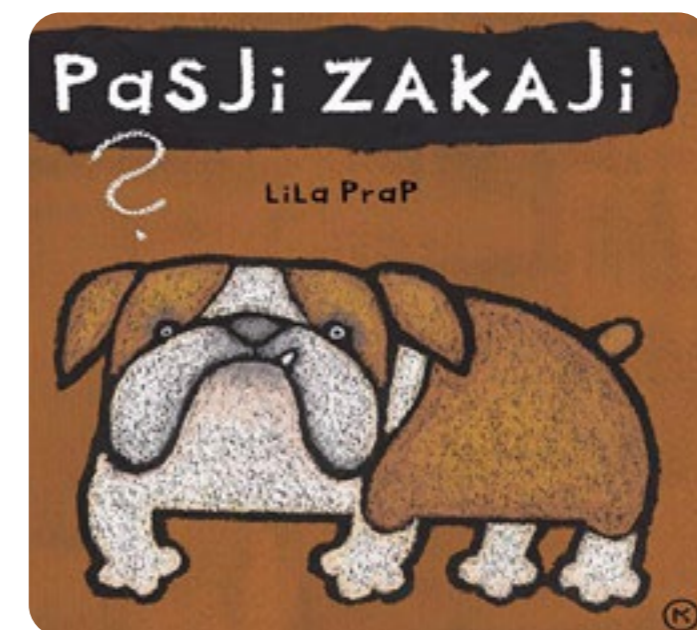
za male bralce

Polonca Kovač:
Pet kužkov išče pravega

Mojca Trampuš:
Naša Šapa

Lila Prap:
Pasji zakaji

ODGOVORNA IZBIRA PASJEGA PRIJATELJA

By Nata

OSKRBA/NEGA
HRANA, VETERINARSKI STROŠKI
OPREMA

VELIKOST ≠ OBVLADLJIVOST,
🐾 = VZGOJA

BIVALNI
POGOJI

NEGA

ČE MAŠ
RAD STANOVANJE
VEDNO BREZ DLAK
IN NIMAŠ ČASA, DA BI
ME KRTAČIL, RAZMISLI
O IZBIRI DRUGE
PASME

DOLOČENE
PASME PSOV SMO
BOLJ PRIMERNE
ZA ALERGIKE IN
ASTMATIKE KOT
DRUGE.

TUDI
DLAKE NE
PUČAMO VSI
ENAKO.

+ TIPIČNE
KARAKTERNE
IN FIZIČNE
ZNAČILNOSTI
PSA

- MOŽNE
GENSKE NAPAKE
IN
BOLEZNI

- €€€

+ POGOSTO
BOLJ ZDRAVI

+ MOŽNOST
POSVOJITVE

+ €

- TIPIČNE
KARAKTERNE
IN
FIZIČNE
ZNAČILNOSTI
PSA

?

RODOVNIŠKI PSI
BREZ RODOVNKA
NE
OBSTAJAJO!!

Knjižna polica

za velike bralce

Tone Hočevar:
Kosmata družina

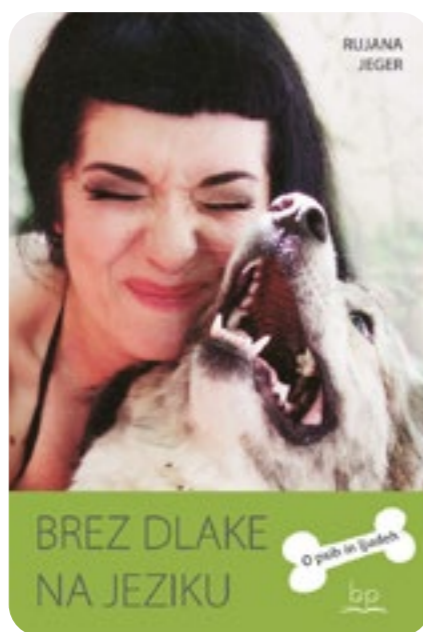
Garth Stein:
Umetnost dirkanja v dežju

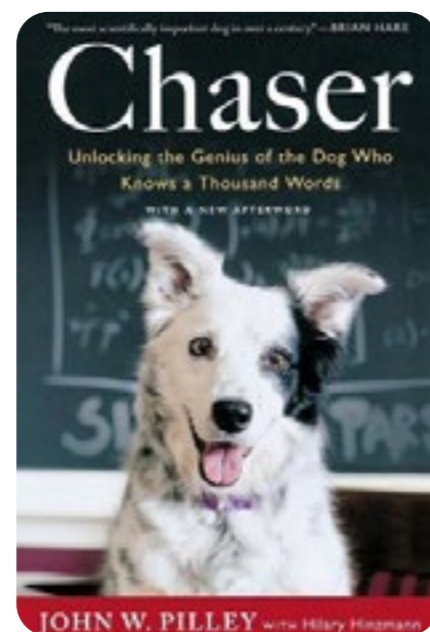
Mark Rowlands:
Filozof in volk

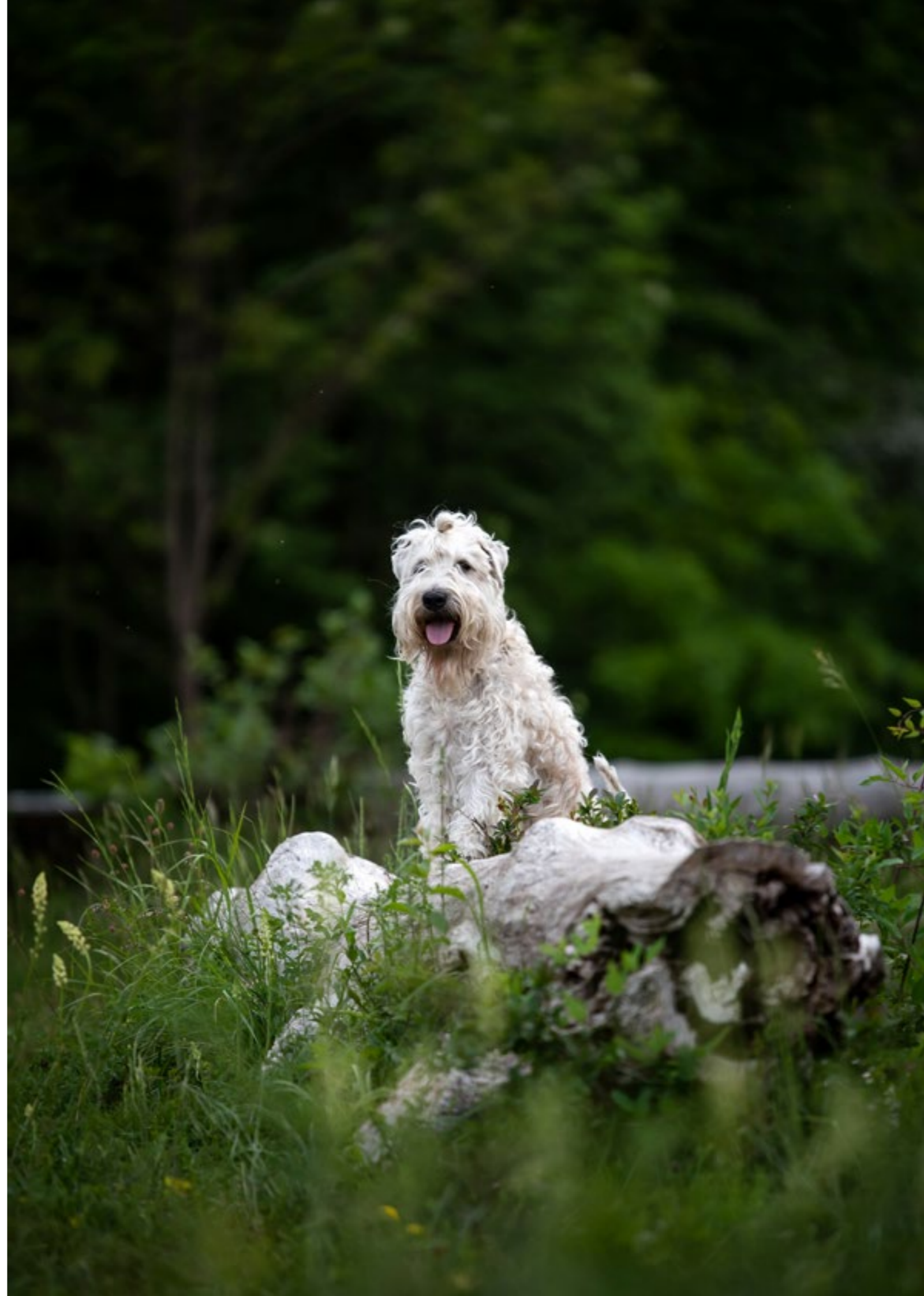
Noel Fitzpatrick
Prisluhnil sem živalim

Rujana Jeger:
Brez dlake na jeziku

dr. John W. Pilley:
Chaser

Seveda, zelo rada imam kužke!

Pogovarjali smo se z Mojco Poberaj, knjižničarko

Mojca Trampuš

Program R.E.A.D. (Reading Education Assistance Dogs) je licenčni program ameriškega društva Intermountain Therapy Animals. Od leta 1999, ko je program zaživel, se je za njegovo izvajanje usposobilo že preko 6000 parov po vsem svetu, pri čemer par sestavljata terapevtski pes in njegov vodnik. Osnovni namen programa je nudenje pomoči pri izboljšanju bralne pismenosti otrok. Otroci tako glasno berejo kužkom na vseh celinah, prav naše društvo pa je med najbolj aktivnimi pridruženimi člani. Licenco R.E.A.D. ima kar 37 naših kosmatincev in njihovih vodnikov! Naše delo v okviru imenovanega programa smo poimenovali R.E.A.D. - Beremo s tačkami. Otroci se z našimi psi in s knjigami najpogosteje družijo v knjižnicah in šolah. Srečanje poteka individualno – en otrok bere enemu kužku. Med branjem je seveda prisoten tudi vodnik psa, ki priskoči na pomoč tedaj, kadar mlademu bralcu ponagajajo črke. Kuža pozorno poslušaja, tu in tam položi tace na knjigo, zastrže z uhlji ali pa nasloni glavo otroku v naročje. Sproščeno vzdušje opogumlja tudi najbolj zadržane otroke in tiste, ki sicer (pre)večkrat doživljajo neuspehe.

Prva ustanova, ki je odprla vrata programu R.E.A.D.- Beremo s tačkami, je bila enota Šiška znotraj Mestne knjižnice Ljubljana. Vsa leta naše sodelovanje koordinira prijazna knjižničarka Mojca Poberaj, ki smo jo povabili k pogovoru.

Se morda spomniš začetkov našega sodelovanja? Te je ideja o psih v knjižnici presenetila? Je imel kdo od sodelavcev ali obiskovalcev pomisleke v zvezi z blatnimi tacami in dlakami na knjižnih policah?

Začetki sodelovanja z vašim društvom so še zelo živi in vznemirljivi. Segajo v leto 2011, ko sta nam vaši članici, ki sta takrat že imeli licenco R.E.A.D., ponudili sodelovanje naše knjižnice in vašega društva pri programu Beremo s tačkami. Po prvem srečanju z njima in natančni razlagi, kakšna dejavnost je sploh to, kako se izvaja in kakšni so cilji, smo hitro uvideli, da je program pisan knjižnici na kožo. Sama ideja je bila nadvse zanimiva, celo vznemirljiva in povsem skladna z našim siceršnjim programom in poslanstvom knjižnice – spodbujanje bralne pismenosti ter splošne promocije branja med otroki. Kljub pomislekom nekaterih zaposlenih, da bodo v knjižnici živi kužki, ki so lahko nepredvidljivi, pa je vodja naše knjižnice idejo brez pomislekov takoj podprla in s tem odprla prostor popolnoma novim dejavnostim. Kljub temu da nismo imeli nobenih predhodnih izkušenj in zgledov v našem prostoru, nam je bila ideja zaradi svoje izvirnosti in svežine izredno všeč. V zelo kratkem času smo se odločili, da vključimo program R.E.A.D. - Beremo s Tačkami v naše redne mesečne otroške dejavnosti. S tem smo hoteli nagovoriti in povabiti k branju tudi otroke s težavami pri branju, za katere takrat še nismo imeli posebnih aktivnosti. Marca 2011 smo tako prvič organizirali branje kužkom v naši knjižnici. Ker nas je mučilo še precej dvomov in vprašanj, smo na prvo srečanje s kužki povabili kar otroke naših zaposlenih, da smo dobili njihove povratne informacije in sploh občutek, kako vse skupaj poteka in kaj bi morali do naslednjic še izboljšati. Posneli smo tudi nekaj fotografij za nadaljnjo promocijo v knjižnici. Že po prvem srečanju se je pokazalo, da so otroci branje kužku doživljali izjemno pozitivno, bili so veseli, navdušeni in vznemirjeni. Pol urice branja kužku so dojemali bolj kot obisk pri kužku in manj kot branje. Bistvo srečanja se jim je zdel njihov neposredni stik s kužkom, branje pa bolj postranska zadeva tega srečanja.

Za uspešno R.E.A.D. srečanje v knjižnici je

treba kar nekaj koordinacije. Kaj je torej tvoja vloga?

Morda se niti ne zavedamo, kaj vse je treba postoriti, preden se taka dejavnost lahko sploh odvijuje. Sprejemati moramo prijave in voditi evidenco otrok, ki si želijo brati, sprosti določati termine dejavnosti, ki morajo biti usklajene s programom ostalih otroških prireditev v knjižnici in nenazadnje s časom terapevtskih parov. Ko je termin znan, dan pred dogodkom pokličemo starše otrok, ki lahko takrat končno pridejo na vrsto in jih prijazno povabimo na srečanje. Dan, ko se srečanje odvija, pa je posvečen pripravi prostora in izboru knjig. Dejavnost se odvija v naši pravljčni sobici, to pomeni, da je treba prostor preurediti in ga pripraviti za sprejem kužkov. Po tleh položimo več večjih blazin, na katerih sedijo vodnik psa, pes in otrok. Skrbno izberemo tudi knjige, ki so otrokom na razpolago za branje kužkom. Pomembno je, da je izbor raznolik, zanimiv, pester in primeren za vse tipe bralcev. Pozorni smo tako na obliko kot na vsebino knjige. Če povzamem, je moje delo torej organiziranje in koordiniranje dejavnosti, priprava prostora in izbira knjig za branje, ter sprejemanje in komuniciranje z vsemi našimi gosti: vodniki kužkov, z otroki in njihovimi starši. Seveda pa nikoli ne pozabim pozdraviti tudi naših nadvse prijetnih in prijaznih poslušalcev pravljic – kužkov!

Kako pogosto pri vas berete s Tačkami? In koliko otrok povabiš k posameznemu srečanju? Kako poiščeš otroke oziroma kako oni poiščejo tebe in naše kužke?

Ko smo v knjižnici začeli s promocijo programa R.E.A.D - Beremo s tačkami in poleg dodali še nekaj fotografij s kužki, smo zadeli terno. Fotografije so pritegnile veliko pozornost in zanimanje naših mladih obiskovalcev. Vprašanja so se kar vrstila in vsi so želeli takoj priti na srečanje s kužki. Tu pa je nastal problem, saj dejavnost poteka individualno, se pravi en kuža – en otrok. Takoj nam je postalo jasno, da bo treba za udeležbo na programu R.E.A.D. - Beremo s tačkami zbirati predhodne prijave, da se ne bi zgodilo, da bi na posamezno delavnico naenkrat prišlo preveč otrok. Seznan se je hitro polnil in v trenutku smo imeli v čakalni vrsti že

več kot 60 otrok, kar je pomenilo kar nekajmesečno čakalno dobo. Branje namreč poteka dvakrat mesečno in vsako srečanje traja eno uro. V tej uri se pri posameznem terapevtskem paru zamenjata dva otroka. Prve pol ure bere en otrok in druge pol ure drugi. Koliko otrok povabimo, je odvisno od števila terapevtskih parov, ki pridejo na posamično srečanje. Po navadi prideta dva oz. trije terapevtski pari, se pravi, da povabimo štiri oz. šest otrok.

Koliko so stari otroci, ki berejo psom? Je dobrodošel vsak otrok ali so kakšne omejitve?

Dobrodošli so vsi otroci, ki berejo oz. vsaj začnjenajo z branjem. Okvirna starost otrok naj bi bila med sedmim in dvanajstim letom starosti, a naredimo tudi izjemo. Odprti smo za vse obiske otrok, ki si želijo branja kužku, četudi niso člani naše knjižnice. Posebno pozornost pri prijavih posvečamo otrokom, ki imajo težave z branjem. To so pogosto otroci z disleksijo, z motnjami avtističnega spektra ...

Tem otrokom ni treba čakati v čakalni vrsti, saj jih zelo hitro povabimo na branje.

Otroci, ki berejo kužkom, so verjetno tudi sicer redni obiskovalci knjižnice. Nekateri od teh otrok gotovo poznaš že več let. Kako na te otroke vpliva druženje s psi?

Seveda, večina otrok, ki prihajajo brat kužkom, so redni obiskovalci naše knjižnice, dobri bralci in nekateri pravi knjižni molji, a vendar prihajajo tudi otroci, ki sicer ne zahajajo prav pogosto v knjižnico in jih k obisku knjižnice pritegnejo prav živi kužki, ki so za pol urice zares samo njihovi. Zanimivo je, da starši pripeljejo na srečanja s Tačkami tudi otroke z drugega konca Ljubljane oz. celo iz okolice Ljubljane, ki v našo knjižnico sicer ne zahajajo. Ti starši slišijo za našo dejavnost od prijateljev, znancev ali pa jim jo priporočijo različni strokovni delavci oz. terapevti, ki obravnavajo njihovega otroka in poznajo njegove bralne težave. To pomeni, da programa R.E.A.D. - Beremo s tačkami ne pozna

samo splošna javnost, temveč tudi ljudje v strokovnih krogih. To seveda ni presenečenje, saj so raziskave pokazale, da je branje s Tačkami pomagalkami za otroke, ki imajo težave pri branju, še posebej primerno in koristno. Prisotnost živih kužkov ustvarja pogoje, ki so otroku v veliko motivacijo in podporo. Kuža s svojo prisotnostjo tvori prijetno, spodbudno okolje – je mehak, topel, prijazen, nikoli ne kritizira oz. obsoja, četudi je kakšna beseda napačno prebrana. Otrok se v takem prijaznem in toplim okolju počuti sprejetega, spoštovanega, pomembnega. To pa je pri otrocih z bralnimi težavami izredno pomembno, saj pridobijo na samospoštovanju, samozavesti in sproščenosti, zaradi česar potem tudi branje lažje steče.

Se spomniš kakšnega posebnega dogodka ali posebnega otroka v zvezi s programom R.E.A.D? Te je kdaj kak pes presentil, spraval v zadrego, posebej razveselil?

Zanimivih dogodkov, prisrčnih in veselih otrok, potrpežljivih in prijaznih kužkov, entuziastičnih in plemenitih vodnikov ter seveda tudi navdušenih in zadovoljnih staršev se je v toliko letih nabralo ogromno. Vsi skupaj so ustvarili oz. ustvarjate neskončno ganljivih, neprecenljivih trenutkov, ko ti srce preplavi toplina. V vseh teh letih so se počasi stkala in prepletla dragocena znanstva, prijateljstva in nešteti lepi spomini.

Morda bi omenila in opisala dogodek, ki me je še posebej ganil, saj je tako nazorno pokazal, kako globoko čuteča bitja so kužki. K nam v knjižnico je na branje s Tačkami več let prihajal otrok, ki je imel hudo disleksijo. Njegovo branje je bilo bolj podobno samostojnemu črkovanju kot pa povezovanju črk. Kuža, ki ga je poslušal, je sprva lepo ležal in ga prijazno gledal, ko pa se je otrok sčasoma utrudil, je branje postalo še bolj jecljajoče in vse skupaj je bilo že kar mučno in zaskrbljujoče. V tistem trenutku je kuža zaznal otrokovo stisko. Dvignil se je iz ležečega položaja, sedel poleg otroka in ga začel s tačko božati po rami – za tolažbo, spodbudo in pomoč pri branju. Res ganljivo!

Prisrčno je bilo tudi srečanje, ki ga je zaključil glasbeni prispevek. Deklica, ki je brala Šapi, je namreč ob koncu vprašala, ali lahko kužkom zaigra na vi-

olino. Vsi na dveh in na štirih tačkah smo zbrano prisluhnili in imeli smo kaj slišati!

Lahko bi še naštevala ogromno različnih zanimivih dogodkov in nešteto pohval staršev, a kaj lahko bi potem iz tega intervjuja nastala cela knjiga.

Ob tej priložnosti bi se rada iskreno zahvalila celotni ekipi Tačk pomagačk, ki je izvajala, izvaja in bo izvajala dejavnost programa R.E.A.D - Beremo s tačkami v Knjižnici Šiška. Hvala vam za vašo pripravljenost in sodelovanje, strokovnost pri vodenju otroka skozi branje, potrpežljivost pri počasnejših in nespretnih bralcih, zabavnost in spretnost ob predstavitvah trikov vaših ljubljencev, za raznolike pogovore z otroki in njihovimi starši ter za veselje, ki ga vi in vaši kužki vsakič znova prinesete v našo knjižnico. Predvsem pa hvala vam, drage dolgoletne vodnice Tačk: Nadja z Oli, Breda s Kity, Ljuba s Sabo in Lili, Mojca s Šapo, Tatjana z Lamom, Slavica z Divo, Alenka z Neli ter vse druge, ki ste s svojimi kužki kadarkoli sodelovale v programu. Velika hvala za vaš trud in prosti čas, ki ga že vrsto let nadvse srčno, navdihujoče in brezplačno namenjate našim srečanjem kot prostovoljke. Res plemenito!

Za konec še povsem osebno vprašanje: Imaš rada pse? Imaš z njimi kakšno posebno izkušnjo? Morda po mnogih letih našega sodelovanja pse razumeš in doživljaš drugače, kot si jih prej?

Seveda, zelo rada imam kužke! Po vseh teh letih našega sodelovanja se je moje dožemanje in doživljanje kužkov vendarle tudi spremenilo. Videvam jih v najrazličnejših situacijah in moj pogled nanje je postal mnogo kompleksnejši. Vedno sem jih dojemala kot zveste, prijazne, bistre, učljive, živahne, radovedne, a v vseh teh letih, ko jih opazujem tudi v vlogi terapevtskih kužkov, so se izkazali kot izredno tankočutni, srčni in skrbni do ljudi in svoje okolice. Zato si želim, da bi nas še dolgo obiskovali in nam bogatili naša življenja.

Moja osemletna hči Gaja je dokaj zadržana deklica, zelo nerada se izpostavi. S terapevtsko psičko Šapo se je prvič srečala lansko leto v knjižnici Šiška. Takoj jo je vzljubila, saj jo je njena mehkoča in prijaznost sprostila in ni imela nobenih težav z branjem. O njej je veliko pripovedovala doma. Ko je izšla knjiga Šapa se predstavi, je bila Gaja nad njo tako očarana, da je premagala strah pred nastopanjem ter knjigo in Šapo samoiniciativno predstavila sošolcem. Učiteljica mi je kasneje povedala, da je Gaja govorila s takim navdušenjem, da je kasneje tudi učiteljica stopila v stik s Šapino vodnico in jo skupaj s kosmatinko povabila v Gajin razred. Kako zelo so je bili otroci veseli! Knjigica o Šapi gre vedno z Gajo, tako da je lahko Šapa – seveda le v knjigi, pa vendar v njenem srcu – vedno v bližini. Kljub temu da se je Gaja s Šapo v živo srečala le nekajkrat, ji je psička dala veliko svoje pasje ljubezni in zaradi tega je Gaja bogatejša.

Alenka Degen
(zapisala že pred leti, zdaj je Gaja že dekle)

Tačke pomagačke pogumne in vztrajne v letu 2021

Slavica Mrkun, predsednica društva

Znan rek pravi: "Sreča je na strani pogumnih." Za pogumne in vztrajne smo se izkazale tudi Tačke pomagačke, ki navkljub epidemičnim razmeram v letu 2021 nismo niti za korak odstopile od zapisanih ciljev. Na organih društva smo se večkrat soočile z vprašanjem, ali nam bodo raznoliki in stalno spreminjajoči se omejitveni ukrepi, sprejeti s ciljem preprečevanja širjenja koronavirusa, dovoljevali udejaniti načrte, ali pa jih bomo prisiljene opustiti. Imele smo srečo – ne le na vrhovi. Pogum in vztrajnost sta nam bila v pomoč, da smo Tačke pomagačke opravile vse, kar smo zapisale v program dela za preteklo leto.

Uspešni do ciljev

Kot vsako leto smo v društvu tudi v letu 2021 želeli januarja opraviti testiranje psov o primernosti za terapevtsko delo. Pridobivanje novih članov je za Društvo Tačke pomagačke zelo pomembno. Zaradi nenehno naraščajočega povpraševanja po terapevtskih parih želimo povečevati naše vrste, hkrati pa nam novi člani predstavljajo tudi nadomestilo za tiste, ki morajo zaradi osebnih razlogov vodnikov, v večini primerov pa zaradi starosti, bolezni ali celo bolezni in posledično smrti psa, z delom prenehati. Na lansko januarsko testiranje, ki ga je opravila priznana kinologinja Lea Miklobušec, se je prijavilo 14 kandidatov. Za kandidate pripravnike za terapevtske pare se je odločilo oz. je bilo primernih devet parov (vodnik in pes).

Med pomembnejše naloge sodi tudi organizacija strokovnih izobraževanj za nove pripravniške pare, strokovne delavce in seveda za že obstoječe terapevtske pare. Že v maju 2021 smo za njih uspešno izvedli dvodnevno strokovno izobraževanje na

temo Osnove dela s terapevtskim psom, le mesec pred tem pa je bilo izvedeno izobraževanje za vodnike terapevtskih psov, ki so želeli pridobiti licenco za izvajanje programa R.E.A.D. – Beremo s tačkami. Tudi v začetku septembra nam je bila sreča naklonjena in smo izvedli še strokovno izobraževanje, v drugem delu pa še družabno srečanje.

Ob zagotavljanju predpogojev za naše prostovoljsko delo, ki vključuje pridobivanje novih prostovoljcev, njihovo strokovno in praktično usposabljanje, pa je najpomembnejše seveda izvajanje našega poslanstva, namenjenega terapijam s pomočjo psa v ustanovah po vsej Sloveniji.

Za delo izkoristili vsako priložnost

Programi terapij s pomočjo psa so postali v mnogih ustanovah nepogrešljiv del njihovih storitev, ki jih nudijo svojim varovancem. Slednji so našo odsotnost bole-

če občutili v mesecih, v katerih nam zaradi epidemije vstop ni bil omogočen. Kljub iz meseca v mesec spremenljivim možnostim za opravljanje našega dela je v letu 2021 v povprečju 65 terapevtskih in 21 pripravniških parov opravilo 1538,5 ur. Razlog za občutno nižje število opravljenih ur napram letu 2019 (dobrih 3500 ur) se skriva v ukrepih za preprečevanje širjenja koronavirusa. Upoštevajoč omejitvene ukrepe je število opravljenih prostovoljskih ur visoko. Tačke pomagačke smo svoje poslanstvo tudi v letu 2021 izvajale s šestimi različnimi programi. Iz društvenih podatkov je razvidno, da je še vedno največ povpraševanja po izvajanju programa terapije s pomočjo psa (AAT) in po programu R.E.A.D. – Beremo s tačkami. Zanimanje za slednji program vsako leto močno narašča še zlasti v knjižnicah in v osnovnih šolah. Kljub temu da smo imeli v preteklem letu kar 38 terapevtskih parov z licenco R.E.A.D. (Reading Education Assistance Dogs), ki jo po uspešno opravljenem strokovnem iz-

obraževanju in izpitu podeljuje ameriško združenje Intermountain Therapy Animals (ITA), jih je bilo za vse potrebe še vedno premalo. Društvo Tačke pomagačke ima po uradnih podatkih združenja ITA največ licenciranih terapevtskih parov za izvajanje programa R.E.A.D. na svetu.

V posamičnih skupinah ustanov so Tačke pomagačke v letu 2021 opravile naslednje število ur:

Zap. št.	Ustanove	Št. ur
1.	Domovi za ostarele	163
2.	Varstveno delovni centri, klinike	398,5
3.	Osnovne šole, vrtci, srednje šole in fakultete	679
4.	Zavodi	165
5.	Knjižnice	97
6.	Društva	30
7.	Prireditve, druženja	0
8.	Drugo	4
	SKUPAJ	1538,5

Tačke pomagačke smo zares velika 'družina', v slovenskem prostoru med sorodnimi društvi največja. Trenutno nas je okoli 90. Blizu tej številki nas je bilo tudi v lanskem letu, v katerem smo žal zaradi starosti in celo prezgodnje smrti psov izgubili šest strokovno in kinološko usposobljenih terapevtskih parov. Smrti psov boleče občutimo vsi v društvu in sočustvujemo z vodniki, ki so ob izgubi svojega zvestega prijatelja izpostavljeni osebni čustveni bolečini.

Novi terapevtski pari in podaljšanje licence

Navkljub omejenim pogojem dela je v letu 2021 uspešno opravilo pripravništvo in zaključni izpit pet pripravniških parov, ki so bili na strokovnem in izvršnem odboru društva potrjeni za terapevtski par, in sicer:

- Mojca Zagožen s psičko Lavo,
- Jasmina Kozel Harley s psičko Aisho,
- Tamara Pušpan Prinčič s psom Larsom,
- Petra Skube Bavdek s psičko Lono in
- Mateja Premk s psičko Ajšo.

Število pripravniških parov, ki so lansko leto uspeli opraviti zaključni izpit iz pripravništva, je bilo v primerjavi s predhodnimi leti znatno nižje. Skladno s programom dela društva so bile v oktobru 2021 podaljšane tudi licence devetim terapevtskim parom generacije 2018, ki so izpolnjevali naslednje pogoje:

- udeležba na najmanj 3 izobraževanjih v zadnjih dveh letih,
- opravljenih najmanj 48 ur terapevtskega dela,
- uspešno opravljen pisni izpit.

V pomoč ste nam sponzorji in donatorji

Zagotavljanje pogojev za delovanje terapevtskih in pripravniških parov in seveda tudi društva kot pravne osebe je v tesni soodvisnosti od sponzorjev in donatorjev. Med donatorji so mnogi, ki nam pomagajo pri oblikovanju tiskovin, fotografiranju naših psov, lektoriranju besedil itd. V letu 2021 so nam še posebej stali ob strani naši že dolgoletni sponzorji Zavarovalnica Triglav, farmacevtska družba Lek in Arctur ter donatorji Thoolen Vaduz Foundation, fotografinja Maja Lesar, kinologinja Lea Miklobušec, lektor Vito Poredoš in še mnogi drugi – bodisi s finančnimi prispevki bodisi z drugimi oblikami pomoči. Zelo pomemben prispevek je bil dan tudi s strani številnih posameznikov, ki so/ste nam namenili 1 odstotek dohodnine. Prav vsem smo Tačke pomagačke neizmerno hvaležne.

Vir: Poročilo o delu Društva Tačke pomagačke v letu 2021

Gorenjska podružnica Tačk pomagačk

(2012 – 2022)

Darja Jagodic

Začetki gorenjske podružnice segajo dobrih 10 let nazaj v leto 2012, ko smo orale ledino tri navdušene pripravnice: Špela Štefe, Irena Šeruga in moja malenkost. Po začetnem izobraževanju na Rakitni smo vsaka zase iskale ustanove, kjer bi lahko pričele s pripravništvom. Takrat nismo imele mentorjev, zato smo se morale znajti kar same. Vse tri smo bile zagnane, same smo iskale informacije in ideje na spletu, ki pa jih nismo imele kje preizkusiti. Na pomoč nam je priskočila naša Branka. Organizirala je prvo delovno uro v Varstveno delovnem centru Kranj. Za nas tri in seveda za naše pasje prijatelje je bila to prva ura v neki ustanovi s celo množico ljudi. Te ure se spominjam še danes. Vzdušje je bilo neverjetno, naši kužki so se zelo dobro znašli in me tri smo se zaljubile v to delo. VDC Kranj je tako postal prva ustanova na Gorenjskem, kjer smo lahko redno delale. S Špelo sva nato začeli z rednim delom še v OŠ Antona Janše v Radovljici pod vodstvom Mateje Stošički, medtem ko je Irena delala v URI Soča pod vodstvom Maje Povše. Ker je bilo na Gorenjskem malo možnosti za delo, smo se vozile še na Vrhniko v dom upokojencev, kjer smo delale pod vodstvom Nataše Ogrin Jurjevič. Spomladi 2013 smo vse tri s svojo pasjo srečo kot prve na Gorenjskem pridobile

naziv »terapevtski par«. Takrat sta se nam pridružili tudi dve novi pripravnici Ljubica in Vesna, na občnem zboru pa so mene imenovali za prvo vodjo gorenjske podružnice. In tako smo začele z rednimi mesečnimi sestanki, ki smo se jih vse zelo rade udeleževale. Tam smo si razdelile delo, si izmenjale ideje in malo poklepetale. Ti sestanki so nas zelo povezali. Bile smo pridne in že v prvem letu smo redno obiskovale 7 različnih ustanov, začeli so nas vabiti v vrtce in osnovne šole, udeležile smo se veliko predstavitev in tako smo postajale vedno bolj prepoznavne. Že jeseni 2014 sva s Špelelo pridobili licenco za program R.E.A.D. in decembra smo podpisali prvi dogovor o sodelovanju s knjižnico na Gorenjskem, in

sicer z Mestno knjižnico Kranj. Ljubica je to leto začela tudi z rednim delom v naši prvi osnovni šoli. V letu 2015 smo se kadrovske precej okrepili, saj se nam je pridružilo kar 8 pripravnikov, dvema terapevtskima paroma z licenco R.E.A.D. pa sta se pridružila še dva vodnika in naša podružnica je zacvetela. Ustanove, v katerih smo redno delali, so se množile, ravno tako delo v različnih knjižnicah, vedno več je bilo tudi osnovnih šol in enkratnih obiskov vrtcev. Zaželeni smo bili povsod: na zunanjih prireditvah, Paradi učenja, različnih festivalih in kinoloških dnevih. Delali smo tudi s posamezniki, npr. z dvojčicama, ki sta se bali psov, in redno brali z nekim dečkom. Nekateri tera-

pevtski pari so sčasoma prenehali z delom, hkrati pa smo dobivali nove pripravnike. V »zlatih časih« nas je bilo aktivnih 18 (TP in PP), redno smo obiskovali 19 ustanov in letno opravili nekaj manj kot 600 ur prostovoljnega dela.

In prišlo je leto 2019. V tem letu nas je zaradi različnih vzrokov zapustilo kar 8 aktivnih parov. Težko smo zagotavljali dopoldanske obiske, tukaj je levji delež namreč oddelala naša Anica. Sestanki niso bili več tako obiskani kot včasih, občutka povezanosti ni bilo več in podružnica je zašla v krizo.

V letu 2020 nas je nato zajel še covid in veliko naših načrtov je propadlo. Posamezniki so sicer še opravili nekaj ur, naše običajno delo pa se je skoraj povsem ustavilo.

Tudi število članov se je jeseni dodatno

zmanjšalo. Spomladi 2021 smo se zopet aktivirali, vendar stanje ni bilo več tako kot prej. Naši člani, ki delajo kot učitelji, so sicer v svojih šolah še delali, Matjaž je pokrival Kamnik in Mengeš, Tina in Anica sta po svojih močeh reševali situacijo v različnih osnovnih šolah, domovih starejših občanov in varstveno delovnih centrih. Sedaj nas je bolj ali manj aktivnih 7 parov, nekateri delamo samo še za vzorec. Ob utečenem delu žal ne moremo prevzeti nobenega dodatnega obiska več. Letos smo zavrnilo vabila skoraj vseh vrtcev in osnovnih šol. Skrbi me, kako bo naprej, saj se bosta dva od še aktivnih psov kmalu upokojila.

Naša podružnica več kot očitno potrebuje svež veter.

Mreža Šolski pes

Tačke pomagačke pomagamo in (so)delujemo tudi v vrtcih, šolah in drugih vzgojno-izobraževalnih ustanovah. Zanimanja za pse v (človeških!) šolah je iz leta v leto več, saj kuža v resno šolsko okolje prinaša sproščenost, toplino, nežnost, iskrenost. Predstavlja močno čustveno oporo in omogoča inovativne načine dela z mladimi. Šole, v katerih redno delujejo vodniki s terapevtskimi psi, so povezane v Mreži Šolski pes. Pri ustanavljanju in koordinaciji mreže smo združili moči in tačke s člani Društva Ambasadorji nasmeha, pri prvih korakih nam je veliko pomenila tudi pomoč Zavoda RS za šolstvo. Mreža, ki je sicer povsem neformalno združenje, deluje od leta 2017; v preteklem šolskem letu je imela že 31 članic iz vseh koncev Slovenije.

»V vsaki šoli bi morali imeti vsaj enega terapevtskega psa,« je prisotnost kužka pri pouku komentiral srednješolec. V Mreži Šolski pes smo ponosni na podobne odzive. Dodajamo pa, da ob pedagoških načrtih za nas enako pomembna ostaja skrb za kužka in njegovo dobro počutje – tudi v šoli.

Zapisala Mojca Trampuš

PIKIĆU

Bil si Tačka v pravem pomenu besede. V moje življenje si pritačkal, ko človek pozabi biti človek. Skupaj sva prebrodila vse tvoje strahove, hkrati zdravila hude rane. Bil si moj zaupnik, tolažnik in terapevt v težkih obdobjih. Tačka si bil za vse, ki so nama prekrižali pot, topel, ljubezniv, prijazen in potrpežljiv. Tak si ostal do konca. Z rutinskega pregleda nisi več pritačkal.

Ob izpisu iz registra sem izvedela tvojo starost, več kot devetnajst let. Hvala ti za vseh skupnih šestnajst.

Andreja Lenassi

LAM

20. 6. 2009 – 8. 6. 2022

Hodil si v šole, preskakoval ovire, vohal in iskal vonjave in na koncu vijugal skozi loke in tunele. Naučil si se mnogo trikcev zato, da si lahko razveseljeval otroke v vrtcih in šolah, legal si v postelje k nemočnim starčkom in z otroki prebral mnogo knjig. Bil si miren, potrpežljiv, vedno pripravljen ponuditi svoj kožušček v božanje osebi, ki je potrebovala dotik tvoje mehke dolge dlake. Bil si enkrat.

Znal si razveseljevati in pomagati nam ljudem, nisi se pa znal in mogel upreti bolezni, ki se je vselila vate in te razjedala. Prisilila te je, da si me zapustil.

Tako kot si se prvič stisnil k meni, si tudi zadnji dan položil glavo na moje noge, zazrla sem se v tvoje očke in iz njih so pritekale solzice. Vedela sem, da je to slovo, da me zapuščaš in da odhajaš na poljane, s katerih ni povratka.

Odšel si, v meni pa je nastala črna luknja, v kateri ždi bolečina.

Bilo je septembra pred 13 leti, ko sva se prvič srečala na terasi tvojega doma. Pritekel si, majhna črna kepa dlak, se stisnil k mojim nogam in obstal. Pogledala sva si v oči in postala eno. Od tedaj si sledil mojim korakom. Nisi me več izpustil in jaz ne tebe. Vedno skupaj, po mehkih poljskih poteh, po trdih mestnih ulicah in kamnitih gorskih stezicah. Če nisi mogel z menoj, nisem šla, če nisem mogla s teboj, nisi šel.

Preživela sva 13 čudovitih sončnih let.

Tatjana Pavlič

MINI

14. 1. 2014 – 23. 6. 2022

Draga Mini, bila si živahna, prijazna, prikupna, potrpežljiva, ljubezniva in včasih svojeglava dolgodelaka čivava. S svojo pozitivno energijo si znala pomiriti, razvedriti in razveseliti marsikaterega učenca, starostnika ali mimoidočega neznanca. Učencem si pomagala premagovati strah in stiske, motivirala si jih pri učenju, s svojo navzočnostjo pri pouku si poskrbela, da je ta potekal v prijetnem in sproščenem vzdušju.

Sonja Radikon Bratina

Mnogim otrokom si bila pri branju potrpežljiva poslušalka. Starostnikom si popestrila vsakodnevno rutino in jim za nekaj ur odgnala bolečino.

Mini, hvala za vso ljubezen in srečo, ki si jo prinesla v naša življenja. Hvala, ker si nam dovolila živeti in rasti ob tebi. Pogrešamo te, bolečina ob izgubi še ni pojenjala, a v tolažbo so nam čudoviti in trajni spomini, ki si jih nam pustila. Naj ti bo lepo na večni strani mavrice!

YUMA

2011 – 2022

Nekje je bilo zapisano: »Ne pozabi, med pozdravljena in nasvidenje je bilo veliko ljubezni, zelo veliko ljubezni.«

Res je, draga Yuma. Ko si prišla v našo družino, si spremenila naše življenje še na boljše. Ko si prišla k otrokom v vrtec, šolo ali v knjižnico, si jih umirila in razvedrila. Pogosto so pozabili, kako je ime meni, dobro pa so vedeli, da si ti Yuma.

Tatjana Gombač

Nasmehnem se, ko se spomnim, kakšno si kot kosmata sošolka ušpičila na zadnji dejavnosti tretješolcev: pri nočitvi v šotoru si si prisvojila spalno vrečo enega izmed dečkov. Ta je kljub mrazu raje trpel, kot pa da bi te zbudil. Po posredovanju učiteljice sta si spalno kompromisno delila.

Vedno si nas razveseljevala s svojo prisotnostjo in pomirjala s svojo prijaznostjo. Vedno si mi bila za petami, zato so govorili: »Kjer je Yuma, tam je Tatjana.«

Zadnja dva meseca si postala počasnejša. Mislila sem, da te boljjo sklepi, a zdravila niso pomagala, saj je bil vzrok drugje. Poslovala si se na hitro in za seboj pustila veliko praznino. Zagotovo te je pričakala Ajka in te odpeljala na najmehkejše trate onkraj mavrice.

Hvala ti, da si z nami prehodila svojo prekratko pot. Pogrešamo te!

V imenu vseh, ki smo te imeli radi,

WAPIjina zgodba

Wapi je prišla k meni 8. februarja 2008. S prijateljico sva jo šli iskat v Split.

Wapi je bilo njeno rodovniško ime in na začetku sem ga želela spremeniti. Vendar nekako nisem našla ustrezne alternative, ker je bila Wapi pač enostavno Wapi.

Od prvega skupnega dneva je bilo jasno, da je Wapi »moja«.

Terapija ni bila najina prva dejavnost, saj sva se skupaj šli marsikateri pasji šport (agility, posluš-

nost, pašnjo ovčk). Toda ko sem z mojim drugim psom, Grinom, odhajala na terapevtske ure in je ona ostajala sama doma, se mi je zasmilila, pa sem si rekla, zakaj ne bi poskusila. In se je obneslo.

Večina ljudi je najprej opazila njene iskrive svetlo modre oči, vendar je bila tudi po značaju zelo prijetna, prijazna, ljubezniva, nekonfliktna, izredno nežna in mila psička.

Starost je kljub vsem zapletom – najprej poškodba rame, nato hrbtenice – dobro prenašala, saj se je z ustreznim zdravljenjem in fizioterapijo kar dobro držala. Vseeno sem jo v njenem 13. letu upokojila od terapije. Zdelo se mi je, da si zasluži mirno uživanje po tolikih letih dela.

Žal nama prav dolgo ni bilo več naklonjeno preživljati skupen čas. Redno smo izvajali preventivne sistemske preglede krvi, dokler ni nekega dne sledil klic veterinarke: »Veš, nekaj se dogaja na jetrih, ampak mogoče je samo starostno,« potem pa na UZ šok – tumor.

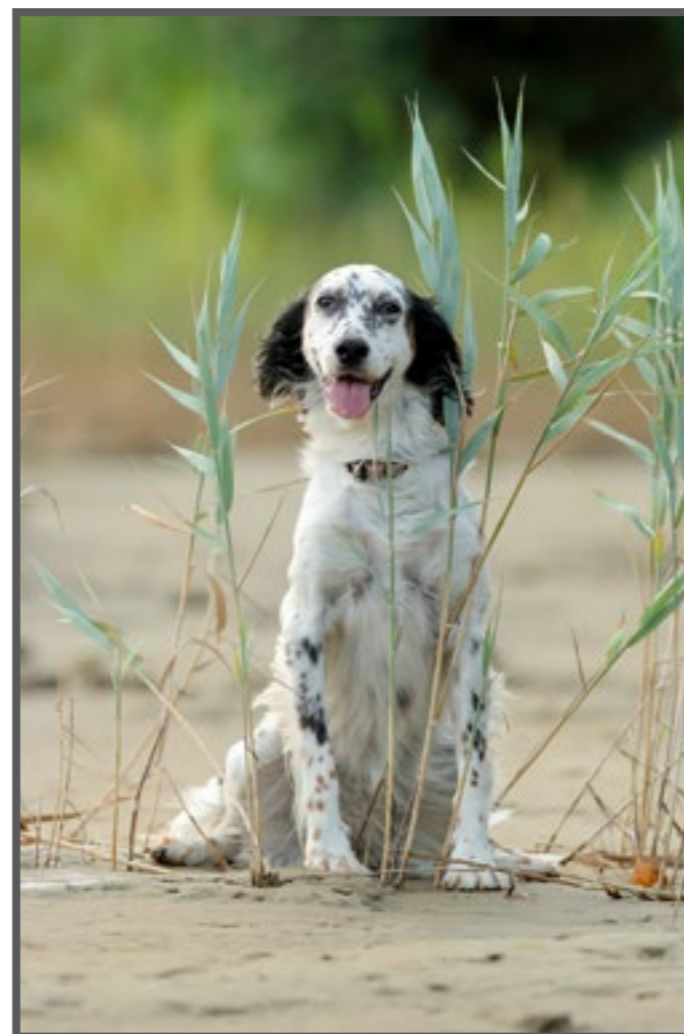
Z boleznijo se je do konca pogumno borila, brez večjih težav prenašala spremembo hrane, številna zdravila in tablete ter vse komplikacije, ki jih spremljajo. Marsikdo mi je rekel, da se trudi zame. Dokler nisem nekega deževnega dne, 30. marca 2022, začutila, kako je utrujena in da potrebuje mojo pomoč ...

Nikoli ne bom pozabila trenutka, ko so iskricice v njenih očeh ugasnile.

Wapi, neskončno te pogrešamo.

Urška Ferletič

MIA, najboljša življenjska sopotnica

Po naključju, ko najmanj pričakuješ. Takrat se zgodijo najlepše zgodbe, ki jih piše življenje. In točno na takšen način se je začelo najino prijateljstvo.

V sredini meseca maja sva se s prijateljico odpravili v Krško. Odločila se je posvojiti starejšega kužka, ki je iz tujine prišel v upanju na boljše življenje. »Kako lepa gesta,« sem si rekla ter globoko v sebi pomislila, koliko zapuščenih dušic je prepuščenih takšni žalostni usodi. Med

razmišljanjem sem stopila v stanovanje in se brez pomisleka namenila proti veliki sedežni garnituri, na kateri je kraljevala suhljata samička. Negovan bel kožuh, z nepravilno razporejenimi črnimi in rjavimi pegicami. Veselje, ko sem sedla zraven, je kazal kosmati rep, ki se je brez prestanka vrtel in migal. Zagledala sem majhne, pa vendar globoke, rjave oči, ki so me v trenutku prevzele. In takrat je preskočila iskrica. Tista iskrica, ki jo občutimo le nekajkrat v življenju. Iz kuhinje se je oglasila gospa Valerija: »Mia ji je ime«.

Najino skupno potovanje se je začelo leta 2014, ko si 24. maja sramežljivo stopila iz avta in si nezaupljivo ogledovala novo okolico. Doma smo pripravili vse, kar si potrebovala, da bi se počutila prijetno in ljubljeno. Sčasoma si strah opustila in z velikim ponosom ter glasnim laježem opozarjala mimoidoče na svoje stražarske sposobnosti. Zaradi prekomerne razposajenosti nisi prizanašala niti cvetlicam in vrtninam, saj si brez dovoljenja okopavala vse, kar je bilo na dosegu tačk. Skrajni čas je bil, da se podava na šolanje, saj je bilo lepo vedenje zate kot tujka v slovarju. Najverjetneje si presenetila tudi samo sebe, ko si v zelo kratkem časovnem obdobju opravila malo šolo in zaključila izpit B-Bh. S pridobljenim znanjem in novimi prijaja-

telji si postala odrasla kužka. Obiskovala si pasje parke, se brezglavo podila po vinogradih, v času poletnih mesecev nabirala D-vitamin in se namakala v morju. Živela si po pasje, v vseh pogledih.

Veliko srčnost in nežnost so občutili vsi tisti, ki si jim na različne načine dovolila, da so lahko stopili v tvoj krog. Pomislila sem, da bi lahko s takimi lastnostmi razveselila še marsikateri žalostni pogled ali že s svojo družbo pomagala ljudem. Takrat sem se odločila pisati Društvu Tačke pomagačke, kjer sva po letu dni pripravništva in predavanj postali terapevtski par. Občutek, da sva lahko delali skupaj za dobro drugih, je bil poln ljubezni. Najina vez se je le še dodatno okrepila, kakor tudi prijateljstvo. Zaupala si mi in jaz sem zaupala tebi. V težkih trenutkih si mi bila ob strani in me vsakič znova opominjala, da bo vse v redu.

Objem, poljubček ali samo tvoja bližina je bila dovolj.

Nisem pričakovala, kako hitro se ti lahko življenje obrne na glavo. Veseli december je čas miru, veselja in ljubezni. Čas družjenja in brezskrbnosti ... Vendar zame le do tistega dne, ko smo izvedeli za tvojo bolezen. Postavili so ji hudo diagnozo, ki je bila sprva sprejeta kot ozdravljiva. Po operaciji si se počutila dobro in odlično okrevala. Sčasoma si se vračala v svojo rutino in mi s teboj.

Pa vendar. Naenkrat poslabšanje, bolečina, trpljenje in najtežja odločitev v mojem življenju ...

Pot za januarsko mavrico so spremljale solze, neutolažljivost. Številni objemi in poljubi v slovo. Predvsem pa ogromna hvaležnost za vsak trenutek, ki sem ga lahko preživela s teboj.

Učila si me skozi življenje. Občudovala sem te, tvojo sposobnost imeti vsakega rad, dati vsakemu priložnost.

Skozi tvoje oči sem občutila sočutje, empatijo. Izkazala si se za najboljšo življenjsko sopotnico, z zavirljivim nazivom najboljše prijateljice.

Moja nenadomestljiva duša, moja Mia. HVALA za vse!

Tanja Jerman

Veterinarske ambulante in centri

Ljubljanska regija:

- Prva – K Klinika za male živali d.o.o., Gorkičeva 6, 1000 Ljubljana
- MOJ VET, klinika za male živali, Celovška c. 258, 1000 Ljubljana
- EMIR kirurgija za male živali, Emir Mujagić s.p., Tržaška cesta 118, 1000 Ljubljana

Notranjska regija:

- Veterinarski center, Mateja PLEVNIK s.p., Tovarniška cesta 10, 1370 Logatec

Štajerska regija:

- Klinika za male živali Maribor, Osojnikova ul. 10, 2000 Maribor

Gorenjska regija:

- Vet Klinika Lesce d.o.o., Alpska cesta 49, 4248 Lesce
- Capriola veterinarstvo, d. o. o., Zapuže 3a, 4275 Begunje na Gorenjskem

Novogoriška regija:

- Veterinarska ambulanta Vipava Ivan Princes s.p., Gradiška c. 10, 5271 Vipava
- Veterina Gorica d.o.o., Pri hrastu 18, 5000 Nova Gorica
- Veterinarska ambulanta Ajdovščina, d. o. o., Goriška c. 48, 5270 Ajdovščina
- LOVETerina, Ozana Leban s.p., Prvačina 48, 5297 Prvačina

Obalno-kraška regija:

- Ambulanta za male živali LARA, Lara Kralj, Trgovska ulica 4, 6310 Izola
- Vetris veterinarska ambulanta d.o.o., Ulica IV. armije 19, 6250 Ilirska Bistrica
- Veterinarski center Elbivet d.o.o., Manžan 73, 6000 Koper
- Veterinarska postaja Postojna, d. o. o., Gregorčičev drevored 21, 6230 Postojna
- Veterinarska ambulanta Izola - Dobrava 1c, 6310 Izola

Dolenjska regija:

- Veterina Novo mesto d.o.o., Šmarješka cesta 2, 8000 Novo mesto
- A + vet veterinarska ambulanta d.o.o., Markljeva ul. 2A, 8000 Novo mesto
- Veterinarska postaja Sevnica, Cesta na Grad 14A, 8290 Sevnica

Zahvala

Tačke pomagačke smo prostovoljno društvo, zato je naše delovanje odvisno tudi od sponzorjev in donatorjev.

Najlepše se zahvaljujemo sponzorjem in donatorjem: fundaciji Thoolen Foundation Vaduz, Zavarovalnici Triglav, farmacevtski družbi Lek, članu skupine Sandoz in podjetju Arctur, ki nam pomagajo pri izvedbi našega dela.

Prav tako se zahvaljujemo dobrim ljudem, ki nam darujejo svoje znanje in čas, saj v našem delu prepoznavajo plemenitost in jim ni vseeno za nas. Še prav posebej pa se zahvaljujemo fotografinji Maji Lesar (ML. Photography), lektorju Vitu Poredošu, Tini Geč za natančen pregled postavitve revije, kinologinjima Lei Miklobušec (Lepo vzgojen pes) in Branki Hobič. Iskrena zahvala tudi vsem vam, ki nam že ali pa nam še boste namenili 1 % dohodnine.

Velika zahvala tudi številnim članom in članicam društva, ki poleg rednega terapevtskega dela opravijo še nešteto število prostovoljnih ur za kakovostno delovanje našega društva.

Ime oziroma naziv upravičenca	Davčna številka upravičenca	Odstotek (%)
Slovensko društvo za terapije s pomočjo psov Tačke Pomagačke	8 2 9 3 9 8 9 6	1

Iskrena hvala prav vsem.

- *Thoolen*
- *Foundation*
- *Vaduz*

**Kreativne
spletne
rešitve.**

AR©TUR

www.arctur.si info@arctur.si 05 302 90 70

Veliko
zavarovanje
za male živali.

**Ker ne
moreta
drug brez
drugega.**

triglav

Vse bo v redu.
triglav.si

Lek d. d.

Vsak med nami je edinstven.

**Sprejemati in spoštovati želimo posebnosti,
drugačne sposobnosti in izkušnje vsakogar
med nami.**

Skozi raznolikost gradimo zaveznitva in si prizadevamo za odpravo vseh oblik diskriminacije. Ustvarjamo vključujoče delovno okolje, v katerem smo lahko najboljši in zvesti sami sebi. In še naprej skupaj premikamo meje znanosti ter medicine.

Smo Novartis. Soustvarjamo medicino.

 NOVARTIS | Reimagining Medicine

ZVEZA ZA ŠPORT INVALIDOV SLOVENIJE
SLOVENSKI PARALIMPIJSKI KOMITEJ

